

ร่าง
ผลการติดตามและประเมินผล
แผนปฏิบัติการจัดการ
ความหลากหลายทางชีวภาพ
พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๔
ระยะครึ่งแผน

เอกสารการประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
ต่อผลการติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ระยะครึ่งแผน
วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ โฮเต็ล ประตูน้ำ

เนื้อหา

๑. บทนำ
๒. สรุปการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ระยะครึ่งแผน
 - ๒.๑ ผลการติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ
 - ๒.๒ ผลการประเมินความก้าวหน้าตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ
๓. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

๑. บทนำ

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพอุดมสมบูรณ์เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชนและเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับต่าง ๆ แต่ความหลากหลายทางชีวภาพก็ถูกทำลายไปมาก จากการใช้ประโยชน์เกินศักยภาพ ภัยคุกคามที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) จึงจัดทำแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ เพื่อเป็นแผนหลักด้านการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘ พร้อมเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙ (ระยะเร่งด่วน) ต่อมาได้จัดทำแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐

ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สผ. มอบหมายมูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ดำเนินโครงการติดตามประเมินผลในระดับแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เพื่อติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าว ในระยะครึ่งแผน เพื่อสะท้อนความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งติดตามความก้าวหน้าการดำเนินการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ในการบรรลุเป้าหมายระดับชาติ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ อันจะเป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในปีต่อไป รวมทั้งเป็นแนวทางในการติดตามประเมินผลในระยะสิ้นสุดแผนปฏิบัติการฯ และใช้ในการสื่อสารสร้างความตระหนักของหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นำไปสู่ผลลัพธ์ในภาพรวม ในการแก้ไขปัญหาการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

แผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เป็นแผนที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ โดยถ่ายทอดยุทธศาสตร์และมาตรการตามแผนแม่บทฯ ไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการมีส่วนร่วมในทุกกระดับ ประกอบด้วย ๒ แผนปฏิบัติการ ได้แก่

- ๑.๑ แผนปฏิบัติการเสริมสร้างความตระหนักและให้การศึกษาด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
- ๑.๒ แผนปฏิบัติการบูรณาการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบด้วย ๕ แผนปฏิบัติการ ได้แก่

- ๒.๑ แผนปฏิบัติการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และปกป้องคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ
- ๒.๒ แผนปฏิบัติการลดภัยคุกคามและส่งเสริมการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- ๒.๓ แผนปฏิบัติการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ
- ๒.๔ แผนปฏิบัติการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน
- ๒.๕ แผนปฏิบัติการจัดการความปลอดภัยทางชีวภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศและบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูนและแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว ประกอบด้วย ๒ แผนปฏิบัติการ ได้แก่

- ๓.๑ แผนปฏิบัติการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรพันธุกรรม
- ๓.๒ แผนปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒน่องค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล ประกอบด้วย ๑ แผนปฏิบัติการ ได้แก่

- ๔.๑ แผนปฏิบัติการจัดการองค์ความรู้และฐานข้อมูล

ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าวได้มีการกำหนดเป้าหมายจำนวน ๒๕ เป้าหมาย พร้อมตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งในการติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ เพื่อต้องการทราบว่า การดำเนินงานในระยะครึ่งแผน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ว่าจะมีความก้าวหน้า การดำเนินงานที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายหรือไม่ มีปัญหา อุปสรรคอย่างไร นอกจากนี้ ยังใช้เป็นข้อมูลประกอบในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในปีต่อไป

แนวทางการติดตามและประเมินผลในระดับแผนปฏิบัติการฯ ประกอบด้วย ๒ แนวทาง ดังนี้

- ๑) การติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ โดยการรวบรวมข้อมูลเพื่อการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ พิจารณาผลว่าเป็นไปตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ รวมถึงการรับทราบข้อมูลปัญหา อุปสรรค จากการดำเนินงานทั้งหมด ซึ่งดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรพัฒนาเอกชน ร่วมกับการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายหลักซึ่งเป็นหน่วยงานหลักตามแผนปฏิบัติการฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และประมวลสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงาน มาตรการ และโครงการตามแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วยงานต่าง ๆ งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน ผลงานที่เกิดขึ้น และปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

๒) การประเมินความก้าวหน้าแผนปฏิบัติการฯ โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ภายใต้กรอบของตัวชี้วัดผลสำเร็จการดำเนินงานทั้ง ๒๕ เป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ มีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

- **การกำหนดรายละเอียดตัวชี้วัด** ยึดตัวชี้วัดตามที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการฯ นำมาทบทวนรายละเอียดตัวชี้วัดให้มีความชัดเจน ทั้งคำอธิบาย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และแหล่งข้อมูล เพื่อให้สามารถดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดได้อย่างเป็นระบบ ครบถ้วน และใช้ในการติดตามความก้าวหน้าของแผนปฏิบัติการฯ ในระยะต่อไป
- **การรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัด** ตามรายละเอียดตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ รวมถึงข้อมูลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดให้ครบถ้วน โดยการทบทวนข้อมูลและเอกสารเป็นเครื่องมือหลัก ร่วมกับการสำรวจด้วยแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายหลัก โดยให้ความสำคัญกับแหล่งข้อมูลที่ต้องมีความน่าเชื่อถือ หรือจากวิธีการรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องทางวิชาการและได้รับการยอมรับ
- **การประเมินผลความก้าวหน้าของเป้าหมาย** เป็นการประเมินความก้าวหน้าการดำเนินงานตามตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามแผนปฏิบัติการฯ โดยนำผลการรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดและการดำเนินงานมาสะท้อนความก้าวหน้าเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายและการวิเคราะห์แนวโน้มโดยนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ
- **การวิเคราะห์และสรุปการประเมินผลความก้าวหน้า** เป็นการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคจากการดำเนินงาน บทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ และแผนแม่บทฯ รวมถึงแรงขับเคลื่อน แรงกดดันหรือภัยคุกคามสถานการณ์การดำเนินงาน และผลกระทบที่เกิดขึ้น ตลอดจนช่องว่างและข้อจำกัดในการแปลงแผนสู่การปฏิบัติ

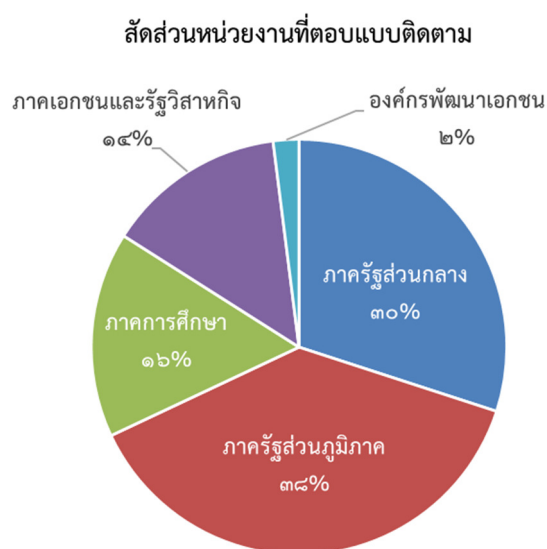
๒. สรุปการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ระยะครึ่งแผน

๒.๑ ผลการติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ

แผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เป็นแผนที่ใช้ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ ภายใต้ ยุทธศาสตร์ ๑๐ มาตรการ ๔๒๒ แผนงาน/โครงการ โดยมีงบประมาณรวมทั้งสิ้น ๑๓,๒๖๗ ล้านบาท

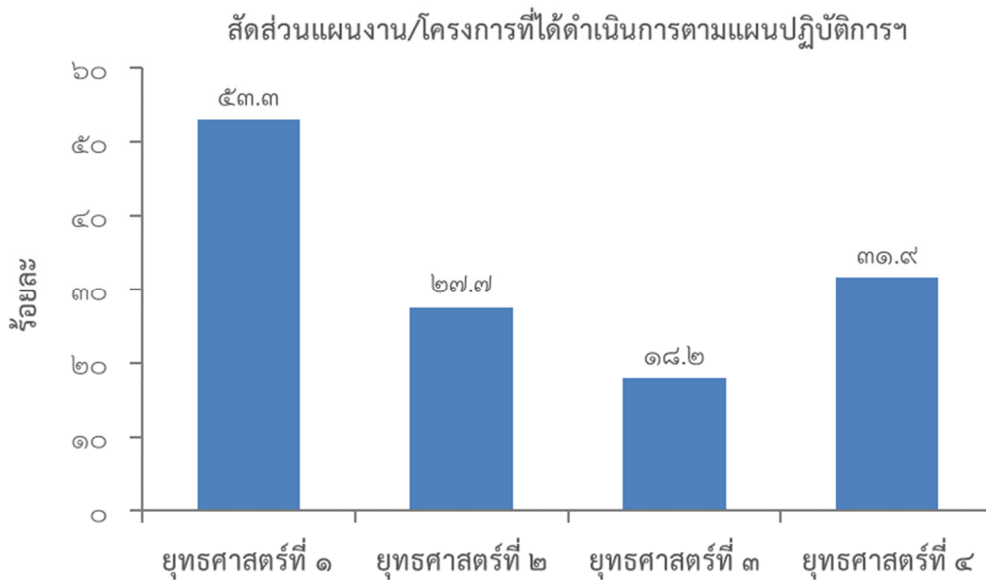
ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ มีหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา/วิจัย องค์กรพัฒนาเอกชน และชุมชนท้องถิ่น สำหรับหน่วยงานภาครัฐนั้นมีหลายกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกระทรวงศึกษาธิการ) นอกจากนี้ ยังมี กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงคมนาคม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงพลังงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานกฤษฎีกา

ข้อมูลการดำเนินงานของหน่วยงาน เป็นข้อมูลที่ได้รับจากแบบติดตามการดำเนินงาน ซึ่งจัดส่งไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการฯ ว่าเป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ รวมจำนวน ๓๕๕ หน่วยงาน โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ๑๖๐ หน่วยงาน หรือ คิดเป็น ร้อยละ ๔๕.๐๗ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด รายละเอียดดังแผนภาพ โดยแผนงาน/โครงการที่หน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ได้ดำเนินงาน และรายงานผล พบว่ามีทั้งส่วนที่เป็นการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ และส่วนที่เป็นการดำเนินงานเพิ่มเติมซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

• การดำเนินงานที่เป็นไปตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการฯ

แผนงาน/โครงการตามทีระบุไว้ในแผนปฏิบัติการฯ มีจำนวนทั้งสิ้น ๔๒๒ แผนงาน/โครงการ รวมเป็นงบประมาณทั้งสิ้น ๑๓,๒๖๗.๐๓ ล้านบาท โดยเป็นการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๒ มากที่สุด ๑๘๘ แผนงาน/โครงการ รองลงมา ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ จำนวน ๑๑๙ แผนงาน/โครงการ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ จำนวน ๖๐ แผนงาน/โครงการ และยุทธศาสตร์ที่ ๓ จำนวน ๕๕ แผนงาน/โครงการ เมื่อพิจารณาการดำเนินงานในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒ ของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเปรียบเทียบกับแผนปฏิบัติการฯ พบว่า ในภาพรวมมีแผนงาน/โครงการที่ได้ดำเนินการคิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐ ของแผนปฏิบัติการฯ โดยยุทธศาสตร์ที่ ๒ มีสัดส่วนแผนงาน/โครงการที่ได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๔ รองลงมา คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ร้อยละ ๔๕.๘ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ร้อยละ ๓๑.๙ และยุทธศาสตร์ที่ ๓ ร้อยละ ๑๘.๒ ตามลำดับ แสดงดังภาพด้านล่าง

เมื่อพิจารณารายมาตรการในแต่ละยุทธศาสตร์ พบว่า มาตรการที่มีการดำเนินงานแผนงาน/โครงการตามแผนปฏิบัติการฯ มากกว่าร้อยละ ๕๐ ซึ่งเป็นมาตรการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ได้แก่

- มาตรการสร้างความตระหนักและให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ
- มาตรการบูรณาการการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยสอดแทรกเข้าสู่นโยบายและแผนระดับชาติ ภาคส่วน องค์กร จังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน รวมถึงในระบบบัญชีประชาชาติ

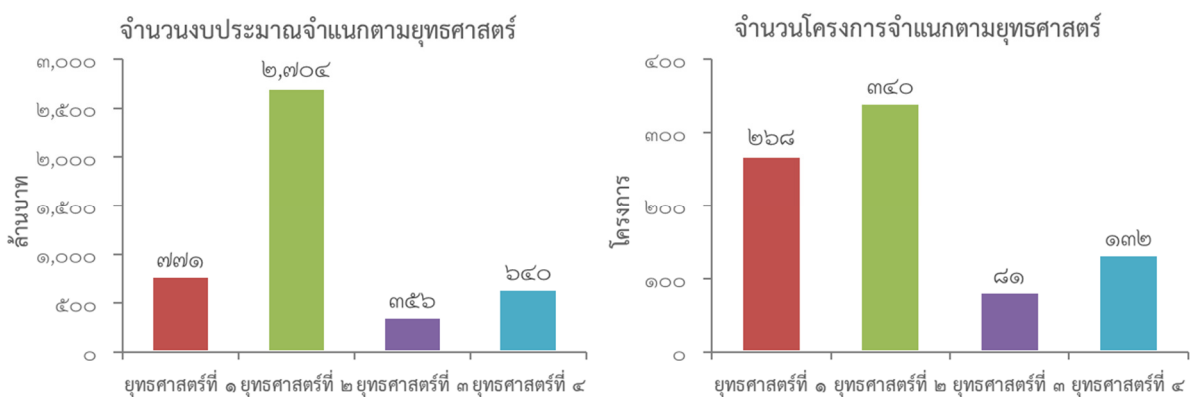
อย่างไรก็ตาม มีบางมาตรการที่แผนงาน/โครงการตามแผนปฏิบัติการฯ ไม่ได้มีการดำเนินการอันเนื่องมาจากไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ แต่พบว่าการดำเนินงานแผนงาน/โครงการอื่นที่ไม่ได้บรรจุไว้ตามแผนปฏิบัติการฯ แต่มีความสอดคล้องกับมาตรการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นมาตรการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๒ และยุทธศาสตร์ที่ ๓ ได้แก่

- มาตรการจัดการพื้นที่เกษตรกรรม การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการป่าไม้อย่างยั่งยืน และรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นหลักประกันในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ โดยผนวกประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในมาตรฐานสิ่งแวดล้อมในส่วนที่เกี่ยวข้อง

- มาตรการเสริมสร้างสมรรถนะหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชนท้องถิ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน
- มาตรการจัดทำและขึ้นทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญ
- มาตรการเสริมสร้างสมรรถนะในการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ

• **การดำเนินงานที่สอดคล้องตามแผนปฏิบัติการฯ**

ในภาพรวมหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานแผนงาน/โครงการที่มีความสอดคล้องตามแผนปฏิบัติการฯ ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒ ทั้งสิ้น ๘๒๑ แผนงาน/โครงการ และมีการใช้จ่ายงบประมาณทั้งสิ้น ๔,๔๗๑ ล้านบาท แสดงดังภาพด้านล่าง โดยสรุปยุทธศาสตร์ที่มีหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินงานจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่มีการดำเนินงานมากที่สุด ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ อนุรักษ์ และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งมีการดำเนินงานแผนงาน/โครงการคิดเป็นร้อยละ ๔๑.๔๑ ของแผนงาน/โครงการทั้งหมด และมีการใช้จ่ายงบประมาณมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๖๐.๔๗ ของงบประมาณที่มีการใช้จ่ายทั้งหมด โดยมาตรการที่มีการดำเนินงานมากที่สุดสองลำดับแรก ได้แก่

- มาตรการอนุรักษ์และปกป้องคุ้มครองความหลากหลายทางพันธุกรรมของพืชเกษตร ปศุสัตว์ สัตว์น้ำ สัตว์เลี้ยง สายพันธุ์ป่าและพื้นเมือง จุลินทรีย์ รวมถึงชนิดพันธุ์อื่นที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และนิเวศวิทยา
- มาตรการลดอัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติและดำเนินการฟื้นฟูระบบนิเวศเสื่อมโทรมให้สามารถดำรงไว้ ซึ่งความสามารถในการให้บริการทางนิเวศ เพื่อรองรับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย

เนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ที่เป็นภารกิจโดยตรงของหน่วยงานในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากร รวมถึงในหน่วยงานภาครัฐส่วนกลางภายใต้กระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้อง และภาคส่วนอื่นที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ หรือมีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานแผนงาน/โครงการที่มีความสอดคล้องตรงกับภารกิจของหน่วยงาน ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากร เช่นเดียวกัน

ยุทธศาสตร์ที่มีการดำเนินงานเป็นลำดับที่สอง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยการมีส่วนร่วมในทุกระดับ ซึ่งมีการดำเนินงานแผนงาน/โครงการคิดเป็นร้อยละ ๓๒.๖๔ ของแผนงาน/โครงการทั้งหมด และมีการใช้จ่ายงบประมาณคิดเป็นร้อยละ ๑๗.๒๕ ของงบประมาณที่มีการใช้จ่ายทั้งหมด โดยมาตรการที่มีการดำเนินงานมากที่สุดสองลำดับแรก ได้แก่

- มาตรการสร้างความตระหนักและให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ
- มาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

เนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ด้านการเสริมสร้างความตระหนักและให้ความรู้ และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ทำให้สอดคล้องและเป็นไปตามภารกิจโดยตรงของหลายหน่วยงาน เช่น ภาครัฐส่วนกลาง ภาครัฐส่วนภูมิภาค ภาคการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น จึงทำให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินแผนงาน/โครงการที่มีความสอดคล้องตรงกับภารกิจของหน่วยงานมากเป็นอันดับสอง

ยุทธศาสตร์ที่มีการดำเนินงานลำดับที่สาม ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาองค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล ซึ่งมีการดำเนินงานแผนงาน/โครงการคิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐๘ ของแผนงาน/โครงการทั้งหมด และมีการใช้จ่ายงบประมาณมากเป็นลำดับที่สาม คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓๒ ของงบประมาณที่มีการใช้จ่ายทั้งหมด โดยมาตรการที่มีการดำเนินงานมากที่สุดสองลำดับแรก ได้แก่

- มาตรการพัฒนาและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล
- มาตรการส่งเสริมและรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสนับสนุนให้มีการประยุกต์ใช้ ถ่ายทอด และพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง

เนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ด้านการจัดการองค์ความรู้และฐานข้อมูล ทำให้มีหน่วยงานบางภาคส่วนที่มีภารกิจสอดคล้องโดยตรง ส่วนใหญ่เป็นภาครัฐส่วนกลางและภาคการศึกษา ซึ่งการจัดการระบบฐานข้อมูลต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในข้อมูลนั้น ๆ และต้องใช้ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

ในการส่งเสริมให้หน่วยงานมีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์นี้เพิ่มขึ้น ควรมีมาตรการเพิ่มการสนับสนุนงบประมาณและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการประกาศเป็นนโยบายที่ชัดเจนทั้งระดับประเทศและระดับหน่วยงานด้านการจัดการองค์ความรู้และฐานข้อมูล เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุด ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศ และบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูนและแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งมีการดำเนินงานแผนงาน/โครงการคิดเป็นร้อยละ ๙.๘๗

ของแผนงาน/โครงการทั้งหมด และมีการใช้จ่ายงบประมาณน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๗.๙๖ ของงบประมาณที่มีการใช้จ่ายทั้งหมด โดยมาตรการที่มีการดำเนินงานมากที่สุดสองลำดับแรก ได้แก่

- มาตรการปกป้องคุ้มครองและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรพันธุกรรม เพื่อให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์สูงสุด
- มาตรการส่งเสริมการวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่า

เนื่องมาจากเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความเฉพาะด้านการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรพันธุกรรมและการวิจัยและพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ จึงมีความสอดคล้องกับภารกิจของบางหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงเท่านั้น ได้แก่ ภาครัฐส่วนกลางและภาคการศึกษา ประกอบกับผลสำเร็จของแผนงาน/โครงการมักจะใช้เวลานานจึงจะเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ยุทธศาสตร์นี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินแผนงาน/โครงการที่มีความสอดคล้องตรงกับภารกิจของหน่วยงานน้อยที่สุด

ในการส่งเสริมให้หน่วยงานมีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์นี้เพิ่มขึ้น ควรมีมาตรการเพิ่มการสนับสนุนงบประมาณและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีจำนวนที่เหมาะสม ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถขับเคลื่อนงานได้สะดวกและคล่องตัวขึ้น รวมทั้งการประกาศเป็นนโยบายที่ชัดเจนทั้งระดับประเทศและระดับหน่วยงานด้านปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศ และบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูนและแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพโดยสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว ให้ชุมชนและผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ ได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของประเด็นนี้เพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานของชุมชนและบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระยะต่อไป

- **ลักษณะการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ** สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยการมีส่วนร่วมในทุกระดับ

หน่วยงานจำนวนมากร่วมดำเนินโครงการหรือกิจกรรม โดยเฉพาะมาตรการสร้างความตระหนักส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ และการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งหน่วยงานส่วนใหญ่ทั้งภาครัฐและภาคการศึกษาได้ดำเนินงานสร้างความรู้ความตระหนัก ในลักษณะเป็นกิจกรรมรณรงค์ในโอกาสอันสำคัญ ในขณะที่องค์กรพัฒนาเอกชนเน้นการดำเนินกิจกรรมเชิงพื้นที่ซึ่งใกล้ชิดกลุ่มเป้าหมายและมีความต่อเนื่อง ส่วนภาคการศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้มีเนื้อหาความรู้เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษาได้เรียนรู้ โดยสถาบันการศึกษาในภูมิภาคต่าง ๆ มีบทบาทชัดเจนมากขึ้น ในการมีส่วนร่วมสร้างความตระหนักแก่สังคม นอกจากนี้ ยังมีความตื่นตัวในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจและประชาสังคม แต่ยังคงขาดการบูรณาการสาระเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่กระบวนการกำหนดนโยบายและวางแผนในระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับหน่วยงาน ท้องถิ่น และชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ อนุรักษ์ และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

หน่วยงานส่วนใหญ่มีการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ปกป้องและคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ โดยทุกภาคส่วนมีกิจกรรม/โครงการปกป้อง ฝังรัง คุ้มครองและดูแลรักษาแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ และการฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินมาตรการที่หลากหลายและมีบทบาทที่สำคัญมากกว่าภาคส่วนอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านการกำหนดมาตรการและกลไก ภาครัฐหลายหน่วยงานมีการศึกษาจำแนกและระบุชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ด้วยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาที่มีบุคลากรผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมาหน่วยงานได้สนองพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ (อพ.สธ.) และให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช/สัตว์มากขึ้น นอกจากนี้ มีหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการควบคุมผลกระทบทางลบจากการใช้เทคโนโลยีชีวภาพ อันจะช่วยเสริมสร้างความปลอดภัยทางชีวภาพเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ประเด็นการจัดการความปลอดภัยทางชีวภาพยังขาดการผลักดันจากหลายหน่วยงาน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การปกป้องและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศและบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูน และแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพโดยสอดคล้องกับ แนวทางเศรษฐกิจสีเขียว

หน่วยงานส่วนใหญ่ที่ดำเนินงานเป็นภาครัฐที่มีภารกิจเกี่ยวข้อง โดยเน้นการดำเนินงานเพื่อปกป้อง แหล่งที่อยู่อาศัยและทรัพยากรพันธุกรรม ในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ตามข้อตกลงในพิธีสารนาโงย่า โดยเป็นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง บางหน่วยงานได้เริ่มทำการศึกษาข้อมูลอย่างรอบด้าน รวบรวมแนวปฏิบัติที่ดี ในการกำหนดหลักเกณฑ์และข้อตกลง เสนอร่างกฎหมายเพื่อปกป้องแหล่งพันธุกรรมของประเทศ ในส่วนของการดำเนินมาตรการวิจัยและพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๒ ส่วน คือ หน่วยงานที่สนับสนุนทุนวิจัย และหน่วยงานดำเนินการวิจัย ซึ่งมีทั้งภาครัฐและสถาบันการศึกษา แต่ยังมีหน่วยงานสนใจค่อนข้างน้อย

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาองค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล

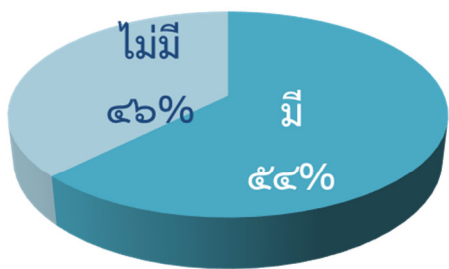
สถาบันการศึกษาที่ดำเนินการศึกษาวิจัย อาทิ ด้านอนุกรมวิธานสิ่งมีชีวิตทางทะเล ส่วนสถาบันการศึกษาในภูมิภาคของประเทศ ดำเนินการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ ชนิดพันธุ์ชีวภาพ (พืช สัตว์ จุลินทรีย์) รวมถึงพืชสมุนไพรเด่นในท้องถิ่น อีกทั้ง มีการถ่ายทอดและส่งเสริมการนำไปปรับใช้ประโยชน์ ด้านการพัฒนาและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลให้เป็นมาตรฐานสากล โดยพบว่า หน่วยงานต่าง ๆ มีการดำเนินการรวบรวมฐานข้อมูลตามภารกิจของหน่วยงาน ซึ่งฐานข้อมูลต่าง ๆ ยังไม่อยู่ในระบบหรือมาตรฐานเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ฐานข้อมูลดังกล่าวสามารถให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าไปสืบค้นข้อมูลและนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ หรือเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพได้ในระดับข้อมูลทั่วไป โดยสามารถให้บริการข้อมูลและ

องค์ความรู้ทั้งในและต่างประเทศ ปัจจุบันการพัฒนาฐานข้อมูลและองค์ความรู้ได้รับความสนใจมากขึ้น เนื่องจากความสะดวกทางด้านเทคโนโลยีที่เอื้ออำนวยให้ดำเนินการได้ง่ายมากขึ้น

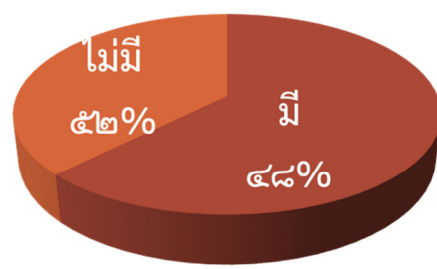
• **ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรค**

ปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศในระยะต่อไป ประกอบด้วย การส่งเสริมให้ความรู้ การสร้างความตระหนัก และการบูรณาการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะชุมชนและประชาชน การพัฒนาฐานข้อมูลกลางด้านการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สนับสนุนให้ชุมชนและประชาชนมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น

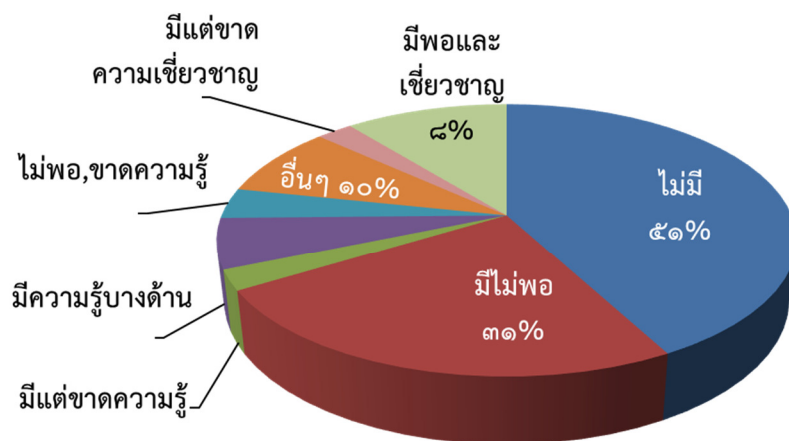
ปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศในระยะที่ผ่านมา อาทิ จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ/ขาดโครงสร้างอัตรากำลังที่ชัดเจน งบประมาณไม่เพียงพอ บุคลากรขาดความรู้ความเชี่ยวชาญ หรือมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน ความเชี่ยวชาญไม่เพียงพอ ระบบบริหารจัดการข้อมูล/เทคโนโลยีสารสนเทศไม่มีหรือไม่ชัดเจน นโยบาย/ยุทธศาสตร์ของหน่วยงานไม่ชัดเจนหรือไม่เกี่ยวข้อง แสดงดังภาพด้านล่าง

วิสัยทัศน์ นโยบาย/แผน

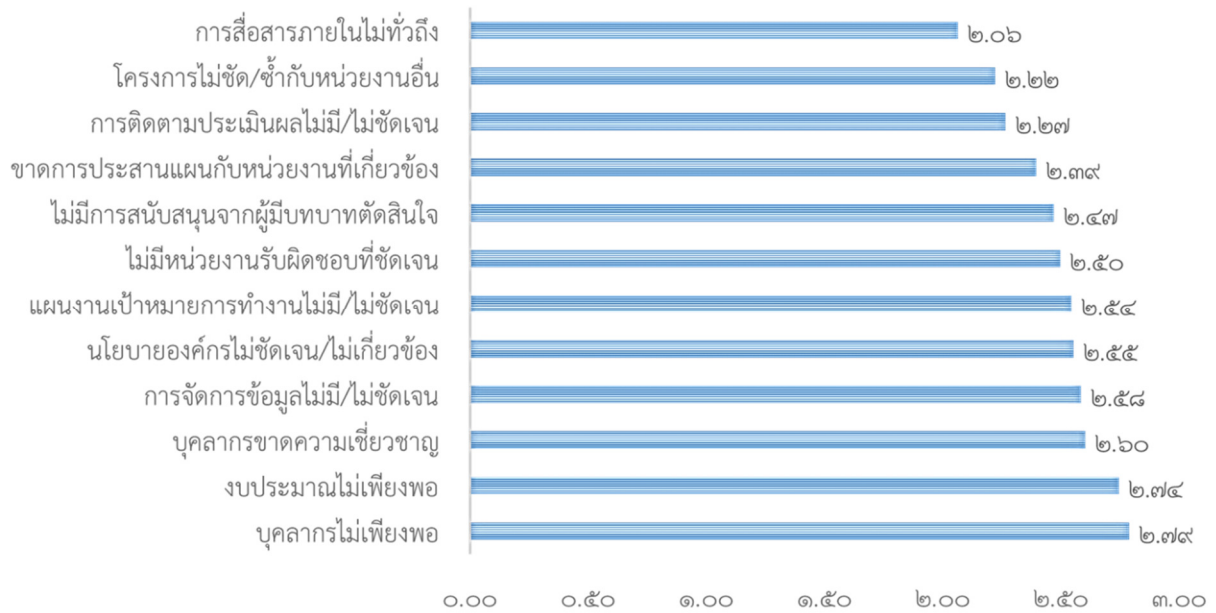

หน่วยงานย่อยรับผิดชอบชัดเจน

บุคลากรรับผิดชอบ

ลำดับความสำคัญของปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

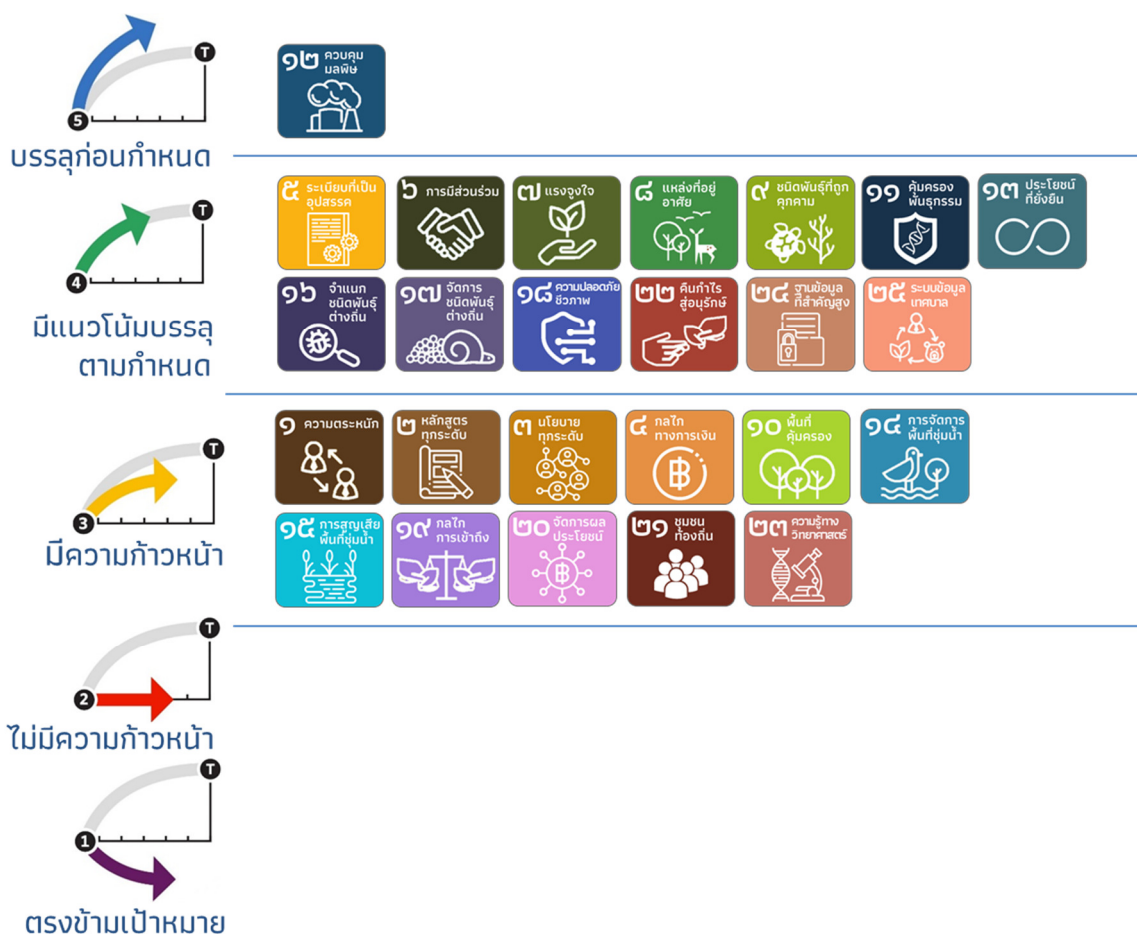
จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานซึ่งสะท้อนบทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ดำเนินงานตามมาตรการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ขณะเดียวกันก็มีหลายมาตรการที่ยังมีการดำเนินงานน้อยมาก เช่น มาตรการจัดทำและขึ้นทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญ มาตรการบูรณาการเรื่องพื้นที่ชุ่มน้ำเข้าสู่นโยบาย แผน เครื่องมือ กลไก และเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ มาตรการเสริมสร้างสมรรถนะหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชนท้องถิ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน มาตรการวางระบบแนวทางปฏิบัติในการกำกับดูแลการใช้สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมและผลักดันให้มีการดำเนินการตาม (ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพของเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ พ.ศ. เป็นต้น ซึ่งต้องส่งเสริมหน่วยงานให้มีความตื่นตัว กระตุนและจูงใจให้หน่วยงานที่มีภารกิจสำคัญ ๆ ดำเนินมาตรการที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน รวมทั้งสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพไปพร้อม ๆ กัน

๒.๒ ผลการประเมินความก้าวหน้าตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ

แผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ๔ ด้าน แผนปฏิบัติการ ๑๐ เรื่อง ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายที่ต้องการจะบรรลุในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๒๕ เป้าหมาย พร้อมกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินผลเป้าหมายซึ่งคณะผู้ศึกษาได้จัดทำคำอธิบายตัวชี้วัด โดยผ่านการพิจารณาให้ความเห็นในการประชุมผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งคำอธิบายตัวชี้วัด ประกอบด้วย คำนิยาม ขอบเขตและกลุ่มเป้าหมาย วิธีการรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล หน่วยวัด และเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูลแต่ละตัวชี้วัด นำไปสู่การประเมินความก้าวหน้าของเป้าหมายที่ชัดเจนและถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยแบ่งการประเมินความก้าวหน้าออกเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

- ระดับ ๕ หมายถึง เกินเป้าหมาย หรือบรรลุเป้าหมายได้ก่อนเวลาที่กำหนด
- ระดับ ๔ หมายถึง บรรลุเป้าหมายได้ภายในเวลาที่กำหนด
- ระดับ ๓ หมายถึง มีความก้าวหน้า แต่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย
- ระดับ ๒ หมายถึง ไม่มีความก้าวหน้า
- ระดับ ๑ หมายถึง มีแนวโน้มตรงกันข้ามกับเป้าหมาย

จากการรวบรวมข้อมูลและประมวลผล สามารถประเมินความก้าวหน้าการดำเนินงานตามเป้าหมายในแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ พบว่า มีความก้าวหน้าในระดับ ๕ จำนวน ๑ เป้าหมาย ระดับ ๔ จำนวน ๑๓ เป้าหมาย ระดับ ๓ จำนวน ๑๑ เป้าหมาย โดยไม่มีเป้าหมายใดอยู่ในระดับ ๒ และระดับ ๑ แสดงดังภาพด้านล่าง

คำอธิบายผลการประเมินแต่ละเป้าหมาย มีดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยการมีส่วนร่วมทุกระดับ

เป้าหมายที่ ๑ ภายในปี ๒๕๖๓ ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนและชุมชนท้องถิ่น มีความรู้พื้นฐานเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพและมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

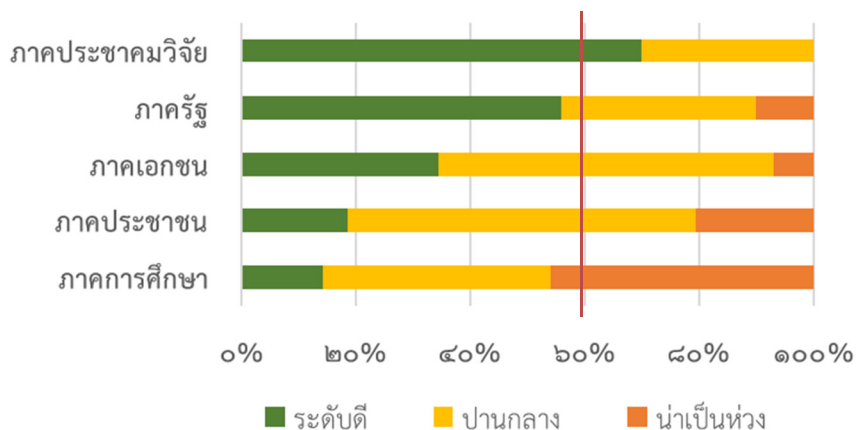
ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ ร้อยละหรือจำนวนหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ มีความรู้ ความตระหนัก ถึงคุณค่าและความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ

ผลการสำรวจความตระหนักและความรู้เรื่องคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ พบว่า มีเพียงภาคส่วนประชาคมวิจัยที่มีผู้ตอบแบบสำรวจมากกว่าร้อยละ ๖๐ มีคะแนนอยู่ในระดับดี จึงไม่ผ่านตัวชี้วัดที่กำหนดให้ต้องมีอย่างน้อย ๓ ภาคส่วนที่ผ่านเกณฑ์ โดยมีรายละเอียดผลการสำรวจดังแผนภาพ

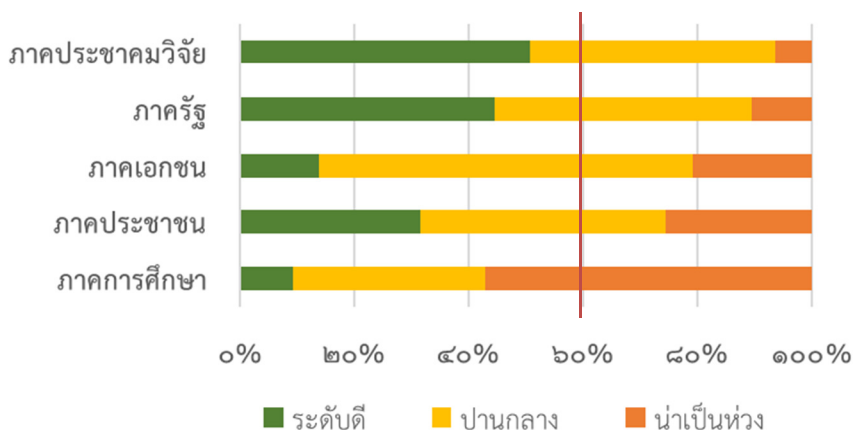
ความตระหนักและความรู้เรื่องคุณค่าและความสำคัญ

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ผลการสำรวจความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน พบว่า ไม่มีภาคส่วนใดที่มีผู้ตอบแบบสำรวจมากกว่าร้อยละ ๖๐ มีคะแนนอยู่ในระดับดี จึงไม่ผ่านตัวชี้วัดที่กำหนดให้ต้องมีอย่างน้อย ๓ ภาคส่วนที่ผ่านเกณฑ์ โดยมีรายละเอียดผลการสำรวจดังแผนภาพ

ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม หน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ ผ่านการให้ความรู้ การจัดแสดง นิทรรศการ สื่อประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ การตั้งศูนย์เรียนรู้

เป้าหมายที่ ๒ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการผนวกไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาและสถาบันการศึกษาทุกระดับ

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการผนวกไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรของสถาบันการศึกษาทุกระดับ

การนำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรของสถาบันการศึกษาทุกระดับไปสู่การเรียนการสอนหรือกิจกรรมเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น ๒ ระดับ ได้แก่ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา สรุปได้ดังนี้

- **ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๔ ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยความหลากหลายทางชีวภาพได้ผนวกไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยกำหนดเป็นตัวชี้วัดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในสาระที่ ๑ มาตรฐาน ว ๑.๓ ข้อที่ ๑๐ อธิบายความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพที่มีต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและต่อมนุษย์ และข้อที่ ๑๑ แสดงความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ

- **ระดับอุดมศึกษา** ยังไม่มีความชัดเจนของการกำหนดเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในหลักสูตรของสถาบันการศึกษา อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพได้เปิดรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ ความหลากหลายทางชีวภาพประมาณ ๒-๓ วิชา เช่น วิชาสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อชีวิตสมัยใหม่ ส่วนมหาวิทยาลัยมหิดลได้จัดให้มีการบรรยาย/การศึกษาภาคสนามที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพของนักศึกษาทุกระดับชั้น และปรับปรุงหลักสูตรปริญญาตรีในส่วนเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพให้ทันสมัย

ตามข้อมูลข้างต้นจึงยังไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด ทั้งนี้ มีหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีการผลักดันให้เรื่องของความหลากหลายทางชีวภาพไปสู่การเรียนรู้ในสถานศึกษา เช่น โครงการจัดทำหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากครู ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา และพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา และพื้นที่ใกล้เคียง โดยบริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด โครงการโรงเรียนอีโคสคูลและโครงการมิ่งสาสายสืบ โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

เป้าหมายที่ ๓ ภายในปี ๒๕๖๓ ประเด็นเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการผนวกไว้ในนโยบายหรือแผนที่เกี่ยวข้องทุกระดับ

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ สัดส่วนของงบประมาณที่ได้รับเพื่อดำเนินการตามแผนต่องบประมาณทั้งประเทศเพิ่มขึ้น

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อจัดระบบอนุรักษ์ฟื้นฟู และป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติให้มีความหลากหลายทางชีวภาพคงความอุดมสมบูรณ์ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบ พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม การจัดการผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาพื้นที่ระดับภาคด้านการจัดการน้ำและสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จำนวนทั้งสิ้น ๑๑๗,๒๖๖.๐ ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๙ ของวงเงินปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อพิจารณาปีงบประมาณของ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ได้มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับยุทธศาสตร์การจัดการน้ำและสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งได้รับการจัดสรรอยู่ที่ ๑๒๑,๔๒๕.๖ ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๒.๖ ของวงเงินปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๔,๑๕๙.๖ ล้านบาท เช่นเดียวกับสัดส่วนงบประมาณที่ได้รับต่องบประมาณทั้งหมด

จากข้อมูลข้างต้นจึงยังไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ จำนวนนโยบาย แผน และมาตรการระดับชาติ จังหวัด และท้องถิ่นที่ผนวกประเด็น การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

นโยบาย แผน และมาตรการระดับชาติ ในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒ นโยบาย แผน และมาตรการ ที่สำคัญ ๆ ของประเทศไทยที่ผนวกประเด็นการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพไว้อย่างชัดเจน เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ ร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ แผนการปฏิรูป ประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕) เป็นต้น

แผนระดับจังหวัด พบการผนวกประเด็นการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพไว้ ได้แก่ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๔ ปี (๒๕๖๑-๒๕๖๔) ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ปกป้องและฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความหลากหลาย อุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ และมีการใช้ประโยชน์ อย่างยั่งยืนและเกิดผลที่เป็นรูปธรรม

จากข้อมูลข้างต้นจึงยังไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๔ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีกลไกทางการเงินในการขับเคลื่อนการปกป้องคุ้มครอง อนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๔.๑ มีกลไกทางการเงินที่เป็นรูปธรรมในการขับเคลื่อนการปกป้องคุ้มครอง อนุรักษ์ ฟื้นฟู และ ใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ประเทศไทยมีกลไกทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ ที่สนับสนุนการดำเนินการด้านความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศ ได้แก่ กองทุนสิ่งแวดล้อม ธนาคารต้นไม้ การนำร่องมาตรการจ่ายค่าตอบแทน การให้บริการของระบบนิเวศ (Payment for Ecosystem Services: PES) ที่มีกรณีตัวอย่างในหลายพื้นที่ การศึกษาเรื่องการประเมินต้นทุนทางธรรมชาติ (Natural Capital Accounting: NCA) รวมถึงมาตรการทางภาษี รัฐบาลได้เห็นชอบร่างพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่....) พ.ศ. มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการดำเนินโครงการ ภาษีสนับสนุนป่าชุมชนลดโลกร้อน ซึ่งให้สิทธิประโยชน์แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่บริจาคเงินเพื่อสนับสนุนโครงการภาษีสนับสนุนป่าชุมชนลดโลกร้อน นอกจากนี้ ยังมีกลไกทางการเงินอื่น ๆ ซึ่งยังไม่แพร่หลายนัก เช่น การลดหย่อนภาษีให้กับภาคธุรกิจที่มีการศึกษาวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ หรือการดำเนินกิจกรรมด้านอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยสามารถนำค่าใช้จ่ายในการดำเนินการมาลดหย่อนภาษี หรือกลไกทางการคลัง เช่น พันธบัตรป่าไม้ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กลไกทางการเงินข้างต้นยังเป็นมีลักษณะเป็นการนำร่องในบางพื้นที่ ยังไม่มีการขยายผลสู่การปฏิบัติที่เห็นผลสำเร็จเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง จึงยังไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ กฎระเบียบ ข้อกฎหมาย ที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม
ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการแก้ไข

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๕.๑ จำนวน กฎระเบียบ ข้อกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
ความหลากหลายทางชีวภาพที่ได้รับการแก้ไข

กฎระเบียบ และข้อกฎหมายที่มีสาระเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพที่ได้รับการแก้ไขให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เปิดโอกาสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ พระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยอยู่ระหว่างการจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นการแก้ไขกฎหมายหลายฉบับในช่วงที่ผ่านมา และมีผลบังคับใช้แล้วมากกว่า ๑ ฉบับ จึงผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๖ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีการขับเคลื่อนการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
โดยการมีส่วนร่วมในทุกระดับ

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๖.๑ มีกลไกในการเชื่อมโยงการดำเนินการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับต่าง ๆ

กลไกการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับประเทศ คือ คณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ (กอช.) ซึ่งใน พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ (กอช.) ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพิ่มจำนวน ๓ คณะ ตามมติคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ (กอช.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ คือ (๑) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ (๒) คณะอนุกรรมการข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ และ (๓) คณะอนุกรรมการกฎหมายความหลากหลายทางชีวภาพ

นอกจากนี้ ยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานอื่น ๆ ซึ่งช่วยขับเคลื่อนการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ คณะอนุกรรมการจัดตั้งสถาบันทรัพยากรธรรมชาติและมีความหลากหลายทางชีวภาพ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คณะทำงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ของหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ กรมประมง กรมวิชาการเกษตร และกรมป่าไม้ คณะกรรมการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์

พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ของจังหวัด มหาวิทยาลัย และหน่วยงานต่าง ๆ คณะกรรมการกลางความปลอดภัยทางชีวภาพ (National Biosafety Committee: NBC) เป็นต้น

ในส่วนการขับเคลื่อนในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีหน่วยงานร่วมสนองพระราชดำริ ตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) จำนวน ๒๐๓ หน่วยงาน แบ่งเป็นสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน ๓,๖๑๖ แห่ง สมาชิกฐานทรัพยากรท้องถิ่น จำนวน ๑,๔๐๗ แห่ง โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ในระดับจังหวัด เช่น คณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. จังหวัดสุพรรณบุรี คณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. จังหวัดสมุทรสงคราม คณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. จังหวัดอุดรธานี คณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. จังหวัดลำปาง เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นกลไกการเชื่อมโยงการดำเนินการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับต่าง ๆ อย่างน้อย ๒ กลไก จึงผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๗ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีการดำเนินการเพื่อลดและขจัดแรงจูงใจที่มีผลร้ายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และส่งเสริมแรงจูงใจทางบวกที่สนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๗.๑ มีการดำเนินงานเพื่อลดและขจัดแรงจูงใจที่มีผลร้ายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และส่งเสริมแรงจูงใจทางบวกที่สนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย ๒ ภาคส่วน

มาตรการในการลดและขจัดแรงจูงใจที่มีผลร้ายต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยและที่ทำกินแก่ชุมชนที่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ และให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สืบสวนข้อมูลภายใต้แผนปฏิบัติการจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำเสื่อมสภาพ และการบูรณาการร่วมกันในชุดปฏิบัติการพิเศษ ๓ หน่วยงาน ได้แก่ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จัดทีมพยัคฆ์ไพร ทีมพญาเสือ และทีมฉลามขาว เข้าตรวจสอบและดำเนินการบังคับใช้กฎหมายกับผู้มีอิทธิพล นายทุน และนักการเมืองที่เข้ามายึดถือครอบครอง ทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ

การส่งเสริมแรงจูงใจที่สนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ในส่วนของภาครัฐ ได้แก่ การจัดทำแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรรักษาโรค ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ นโยบายกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่นที่ดำเนินงานภายใต้กรอบการสร้างจิตสำนึก โดยกำหนดให้มีสมาชิกงานฐานทรัพยากรท้องถิ่นในอำเภอละหนึ่งตำบลหนึ่งเทศบาลเป็นอย่างน้อย การสนับสนุนการดำเนินงานด้านธนาคารความหลากหลายทางชีวภาพระดับชุมชน หรือ Community Bio Bank การเสริมสร้างศักยภาพขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในภูมิภาคของประเทศไทย การส่งเสริมให้ภาคธุรกิจดำเนินการตรวจประเมินธุรกิจที่รับผิดชอบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ (Business & Biodiversity Check) การส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ส่วนภาคส่วนธุรกิจเอกชน ได้แก่ การให้รางวัลด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น รางวัลลูกโลกสีเขียว โครงการคนรักป่า ป่ารักชุมชน ซึ่งมอบรางวัลให้กับชุมชนที่มีการดำเนินงานด้านการจัดการป่าชุมชนดีเด่น เป็นต้น รวมถึงการตรวจประเมินธุรกิจที่รับผิดชอบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น บริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด รวมถึงการสนับสนุนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ให้มีการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้จัดทำ Thailand Sustainability Investment หรือรายชื่อ “หุ้นยั่งยืน” มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๘

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นลดและขจัดแรงจูงใจที่มีผลร้ายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และส่งเสริมแรงจูงใจทางบวกที่สนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องของภาครัฐและภาคเอกชน จึงมีแนวโน้มจะผ่านเกณฑ์ตามตัวชี้วัดกำหนด

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ อนุรักษ์ และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ ๘ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ อัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ รวมทั้ง พื้นที่ป่าไม้ และระบบนิเวศชายฝั่ง ลดลงร้อยละ ๕๐

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๘.๑ อัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ รวมทั้งพื้นที่ป่าไม้และระบบนิเวศชายฝั่ง ลดลงร้อยละ ๕๐ จากปีฐาน ๒๕๕๗

สถานการณ์แหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ รวมทั้งพื้นที่ป่าไม้ และระบบนิเวศชายฝั่ง สรุปได้ ดังนี้

พื้นที่ป่าไม้ ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเทศไทยมีพื้นที่ป่า ๑๐๒.๔๙ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๓๑.๖๘ ของพื้นที่ประเทศ เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐

พื้นที่ป่าชายเลน ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมด ๒.๘๖ ล้านไร่ เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๘๖.๓๗ จาก พ.ศ. ๒๕๕๗

พื้นที่ชุ่มน้ำ ประเทศไทยมีพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างน้อย ๒๒,๘๘๕,๑๐๐ ไร่ โดยใน พ.ศ. ๒๕๕๘ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ประเมินสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยในภาพรวม โดยทำการคัดเลือกพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อเป็นตัวแทนในแต่ละลุ่มน้ำ จำนวน ๒๕ แห่ง จากผลการประเมินพบว่า พื้นที่ชุ่มน้ำจำนวน ๑๗ แห่ง ได้รับการประเมินว่ามีสถานภาพดีขึ้นกว่าเดิม ส่วนพื้นที่ชุ่มน้ำทั่วไป

จากข้อมูลแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศสีของกรมพัฒนาที่ดิน ในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ พบว่า มีพื้นที่ชุ่มน้ำทั่วไป ประมาณ ๓,๖๒๐,๒๐๖ ไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๐๖ จากในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙ ไร่

พื้นที่แหล่งหญ้าทะเล ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่ามีพื้นที่แหล่งหญ้าทะเล ๑๕๙,๘๒๘ ไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๗.๙๑ จาก พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยบริเวณอ่าวไทยฝั่งตะวันออก พบว่า แหล่งหญ้าทะเลมีสถานภาพสมบูรณ์ถึง สมบูรณ์ดีมาก และมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ในขณะที่ บริเวณอ่าวไทยตอนล่าง พบว่า แหล่งหญ้าทะเลมีสถานภาพ สมบูรณ์ถึงสมบูรณ์ดี โดยเฉพาะบริเวณอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีสถานภาพสมบูรณ์ดี โดยภาพรวมมีแนวโน้มคงที่และสมบูรณ์ขึ้น ส่วนบริเวณฝั่งอันดามัน พบว่า แหล่งหญ้าทะเลมีสถานภาพ สมบูรณ์ถึงสมบูรณ์ดี โดยภาพรวมมีแนวโน้มคงที่และสมบูรณ์ขึ้น

แนวปะการัง ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ แนวปะการังของประเทศไทย มีพื้นที่รวม ๑๔๙,๐๒๕ ไร่ เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๐.๐๕ จาก พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งบริเวณอ่าวไทยฝั่งตะวันออก พบว่า แนวปะการังมีสถานภาพสมบูรณ์ ปานกลางถึงเสียหายมาก ส่วนบริเวณอ่าวไทยตอนกลาง พบว่า แนวปะการังมีสถานภาพเสียหายถึงเสียหายมาก ในขณะที่บริเวณอ่าวไทยตอนล่าง พบว่า แนวปะการังมีสถานภาพสมบูรณ์ปานกลาง โดยภาพรวมมีแนวโน้ม คงที่ เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. ๒๕๕๘

จากข้อมูลข้างต้น อัตราการสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ทั้งพื้นที่ป่าไม้และระบบนิเวศชายฝั่ง ลดลง จากการที่มีพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ป่าชายเลน หญ้าทะเล และแนวปะการังมีพื้นที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ พื้นที่ชุ่มน้ำ จำนวน ๑๗ แห่ง จาก ๒๕ แห่ง ได้รับการประเมินว่ามีสถานภาพดีขึ้นกว่าเดิม

เป้าหมายที่ ๙ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นมีสถานภาพ การอนุรักษ์และการจัดการที่ดีขึ้น และมีมาตรการในการอนุรักษ์และคุ้มครองถิ่นที่อยู่ อาศัยของชนิดพันธุ์ดังกล่าว

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๙.๑ ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น อย่างน้อย ๕ ชนิด มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น และมีมาตรการในการอนุรักษ์และคุ้มครองถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ดังกล่าว

สถานการณ์ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ๗ ชนิดพันธุ์ คือ ช้างป่า กระทิง สมเสร็จ เสือโคร่ง เสือดาว และพลับพลึงธาร ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากการดำเนินการอนุรักษ์ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง สรุไปได้ ดังนี้

- **ช้างป่า** ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประชากรช้างป่าในประเทศไทยที่อาศัยอยู่ตามธรรมชาติมีประมาณ ๓,๑๒๖-๓,๓๔๑ ตัว โดยมีแนวโน้มประชากรช้างป่าโดยรวมค่อนข้างคงที่ แต่พบว่าประชากร ช้างป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง อุทยานแห่งชาติกุยบุรี และอุทยาน แห่งชาติเขาใหญ่ เป็นต้น

- **กระทิง** มีการกระจายอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ทุกภาคทั่วประเทศ และมีรายงานการพบกลุ่มประชากรกระทิงที่หายากและอาศัยอยู่นอกพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เช่น พื้นที่โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯเขาแผงม้า อีกด้วย ทั้งนี้ จากการศึกษาระยะของกระทิงในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ๙๑ แห่ง มีจำนวนประชากรของกระทิง ๙๑๕ ตัว โดยมีแนวโน้มประชากรของกระทิงดีขึ้นกว่าในอดีต
- **สมเสร็จ** คาดว่าจะมีสมเสร็จในป่าอนุรักษ์ในประเทศไทยประมาณ ๗๐๐-๑,๐๐๐ ตัว ทั้งนี้ สมเสร็จเป็น ๑ ใน ๑๙ ชนิดพันธุ์สัตว์ป่าสงวนที่อยู่ในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้งยังมีการจัดทำวางแผนปฏิบัติการเพื่อการคุ้มครองสมเสร็จ เป็นการสนับสนุนการฟื้นฟูถิ่นอาศัยของสมเสร็จ ศึกษาแนวทางการขยายพันธุ์เพื่อนำไปสู่การปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ สร้างความเข้าใจและยอมรับในผลประโยชน์ร่วมกันจากการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสมเสร็จ สร้างความเข้าใจและยอมรับในผลประโยชน์ร่วมกันจากการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสมเสร็จ
- **เสือโคร่ง** ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ พบเสือโคร่งมีการกระจายในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและอุทยานแห่งชาติเพียง ๒๕ แห่ง และมีประชากรเสือโคร่งอยู่ประมาณ ๑๕๐-๒๐๐ ตัว ทั้งนี้ ประชากรและพื้นที่การกระจายพันธุ์ของเสือโคร่งในประเทศไทยลดลงอย่างน่าเป็นห่วง เนื่องจากการถูกล่าและสัตว์ที่เป็นเหยื่อหลักของเสือโคร่ง ได้แก่ วัวแดง กวางป่า เก้ง และกระทิง มีประชากรลดลง
- **เสือดาว** ปัจจุบันประชากรมีแนวโน้มลดลง โดยจากการสำรวจในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรในผืนป่าตะวันตก และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรในผืนป่าตะวันตก พบประชากรประมาณ ๑๐๐-๑๓๐ ตัว
- **นกกกระเรียนพันธุ์ไทย** เคยสูญพันธุ์ไปจากธรรมชาติในประเทศไทยกว่า ๕๐ ปี ซึ่งใน พ.ศ. ๒๕๖๒ องค์การสวนสัตว์ประสบความสำเร็จและมีการปล่อยนกกกระเรียนพันธุ์ไทยคืนสู่พื้นที่ธรรมชาติได้มากถึง ๑๐๕ ตัว มีชีวิตรอดในธรรมชาติ ๗๑ ตัว และทำให้มีลูกนกกกระเรียนพันธุ์ไทยเกิดในธรรมชาติไม่น้อยกว่า ๑๕ ตัว ทั้งนี้ นกกกระเรียนพันธุ์ไทย เป็น ๑ ใน ๑๙ ชนิดพันธุ์สัตว์ป่าสงวนที่อยู่ในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒
- **พลับพลึงธาร** เป็นชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นที่กระจายอยู่ใน ๔ อำเภอหลัก คือ อำเภอเกาะเปอรันตา อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง และอำเภอคุระบุรี อำเภอตะกั่วป่าจังหวัดพังงา ซึ่งพบพลับพลึงธารกระจายอยู่ใน ๒๐ สายคลอง ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า พลับพลึงธารในจังหวัดระนองมีจำนวนกว่า ๑๐,๓๑๐ กอ พบมากที่สุดที่คลองเรือ (๔,๖๗๙ กอ) ตำบลนาตา อำเภอสุขสำราญ ในขณะที่พลับพลึงธารจังหวัดพังงามีจำนวนกว่า ๑๖,๕๘๒ กอ พบมากบริเวณคลองลุงเลื่อน (มากกว่า ๕,๐๐๐ กอ) ตำบลคุระ อำเภอคุระบุรี อย่างไรก็ตาม สถานะภาพของพลับพลึงธารมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ สถาบันวิชาการ และองค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามาศึกษาและหาแนวทางในการฟื้นฟูพลับพลึงธารโดยวิธีการต่าง ๆ โดยมีมาตรการในระดับจังหวัดและท้องถิ่นในการอนุรักษ์พลับพลึงธารและถิ่นอาศัยเกิดขึ้นและบังคับใช้อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และ

มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในท้องที่อำเภอกระบุรี อำเภอตะกั่วป่า อำเภอยายเมือง อำเภอทับปุด อำเภอเมืองพังงา อำเภอตะกั่วทุ่ง และอำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา และกฎกระทรวงบังคับใช้ผังเมืองรวมจังหวัดระนอง พ.ศ. ๒๕๕๘ กฎกระทรวงบังคับใช้ผังเมืองรวมจังหวัดพังงา พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้พื้นที่ส่วนใหญ่ในอำเภอและตำบลที่พบพลับพลึงธารเป็นที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม (สีเขียว) และที่ดินประเภทอนุรักษ์ป่าไม้ ส่วนในระดับท้องถิ่นมีการกำหนดข้อตกลงระดับชุมชนและระดับตำบลขึ้นบางแห่งและยังคงมีการบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งยังมีองค์กรชุมชนที่มีบทบาทต่อเนื่องในการอนุรักษ์พลับพลึงธาร

- สถานภาพสัตว์ทะเลหายาก ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ พบการวางไข่ของเต่าทะเล จำนวน ๓๓๓ หลุม โลมา และวาฬในธรรมชาติ จำนวน ๖๙๙ ตัว พะยูน ๒๐๐ ตัว ฉลามวาฬ ๑๓ ตัว

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นจำนวนประชากรของชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ๕ ชนิดพันธุ์ ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จึงมีแนวโน้มจะผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๑๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีการเชื่อมโยงเครือข่ายพื้นที่คุ้มครอง และตัวแทนทางนิเวศ และมีมาตรการการจัดการในพื้นที่วิกฤติและพื้นที่ที่มีความสำคัญทางความหลากหลายทางชีวภาพและบริการจากระบบนิเวศ

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๑๐.๑ จำนวนเครือข่ายพื้นที่คุ้มครองและตัวแทนทางนิเวศที่ได้รับการเชื่อมโยงเพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อย่างน้อย ๕ แห่ง

ที่ผ่านมา มีพื้นที่คุ้มครองและตัวแทนทางนิเวศที่ได้รับการเชื่อมโยง ได้แก่ การก่อสร้างทางเชื่อมผืนป่าระหว่างอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยานแห่งชาติทับลาน ซึ่งบริเวณหลังคาของอุโมงค์พรอยเท้าของสัตว์ป่าข้ามไปมาหากันทั้งสองผืนป่าระหว่างอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยานแห่งชาติทับลาน และการก่อสร้างสะพานทางยกระดับเพื่อเป็นทางลอดสัตว์ป่า (Wildlife Underpass) ซึ่งรถสามารถวิ่งบนสะพาน ในขณะที่ตัวสัตว์ป่าสามารถลอดใต้สะพานไปมาได้อย่างปลอดภัย อันเป็นการรักษาไว้ซึ่งมรดกทางธรรมชาติ ส่งเสริมระบบนิเวศของผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็นเขาใหญ่

จากข้อมูลข้างต้น มีพื้นที่คุ้มครองและตัวแทนทางนิเวศที่ได้รับการเชื่อมโยง ๑ แห่ง จึงยังไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

ตัวชี้วัดที่ ๑๐.๒ มีการกำหนดมาตรการการจัดการในพื้นที่วิกฤติและพื้นที่ที่มีความสำคัญทางความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างน้อย ๒ แห่ง

การกำหนดมาตรการการจัดการในพื้นที่วิกฤติและพื้นที่ที่มีความสำคัญทางความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ กรณีจัดการผืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ โดยความร่วมมือระหว่างกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และมูลนิธิสืบนาคะเสถียร ซึ่งได้ขยายเครือข่ายการดำเนินงานสู่พื้นที่คุ้มครองทั้ง ๑๗ แห่ง

ในผืนป่าตะวันตก ใน พ.ศ. ๒๕๖๒ มีกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่ตำบลบางกะเจ้า ตำบลบางกอบัว ตำบลบางน้ำผึ้ง ตำบลบางยอ ตำบลบางกระสอบ และตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมถึง ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น และรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่อำเภอบ้านแหลม อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอท่ายาง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และอำเภอหัวหิน อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ และประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พ.ศ. ๒๕๖๑ นอกจากนี้ มีการศึกษาเพื่อจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับจังหวัด ๔ แห่ง ได้แก่ จังหวัดพังงา จังหวัดระนอง จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดเพชรบุรี เพื่อกำหนดมาตรการการใช้ที่ดิน ลดการบุกรุก และรักษาพื้นที่ให้เอื้อต่อการอยู่อาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่มีความสำคัญ ได้แก่ พลับพลึงธาร และนกชายเลนปากช้อน

จากข้อมูลข้างต้น มีการกำหนดมาตรการการจัดการในพื้นที่วิกฤติและพื้นที่ที่มีความสำคัญทางความหลากหลายทางชีวภาพ มากกว่า ๒ แห่ง ซึ่งผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๑๑ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีการเชื่อมโยงเครือข่ายพื้นที่คุ้มครอง และตัวแทนทางนิเวศ และมีมาตรการการจัดการในพื้นที่วิกฤติและพื้นที่ที่มีความสำคัญทางความหลากหลายทางชีวภาพและบริการจากระบบนิเวศ

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๑๑.๑ มีเครื่องมือ กลไก หรือกฎระเบียบในการบริหารจัดการอนุรักษ์และปกป้องคุ้มครองความหลากหลายทางพันธุกรรมของประเทศ

เครื่องมือ กลไก และมาตรการด้านการบริหารจัดการ นโยบาย หรือกฎหมายในการอนุรักษ์และปกป้องคุ้มครองความหลากหลายทางพันธุกรรมของประเทศไทย ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมพืชในประเทศไทย การจัดตั้งศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมข้าว โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปรับปรุง และทบทวนพระราชบัญญัติบำรุงพันธุ์สัตว์ พ.ศ. ๒๕๐๙ จัดทำสวนพันธุกรรมไม้ป่า “ศูนย์วนวัฒนวิจัย” และโครงการธนาคารทรัพยากรชีวภาพแห่งชาติ รวมถึงอยู่ระหว่างการจัดทำร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.

จากข้อมูลข้างต้น มีเครื่องมือ กลไก หรือกฎระเบียบในการบริหารจัดการอนุรักษ์และปกป้องคุ้มครองความหลากหลายทางพันธุกรรมของประเทศแล้ว ๓ เครื่องมือ กลไก หรือกฎระเบียบ และอยู่ระหว่างการพัฒนาอีก ๑ ฉบับ ซึ่งผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๑๒ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ควบคุมมลพิษให้อยู่ในระดับที่ไม่เสียหายต่อบทบาทหน้าที่
ของระบบนิเวศและต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๑๒.๑ ร้อยละ ๘๐ ของคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี

การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำสำคัญทั่วประเทศ จำนวน ๖๕ แหล่งน้ำ แบ่งเป็นแม่น้ำสายหลัก ๕๕ แม่น้ำ และแหล่งน้ำนิ่ง ๖ แหล่ง โดยกรมควบคุมมลพิษ ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า มีคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดีร้อยละ ๙๑ เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ เท่ากับร้อยละ ๘๓ และมีคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมร้อยละ ๙ ลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่เท่ากับร้อยละ ๑๗ โดยไม่มีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมากและเสื่อมโทรมมาก

จากข้อมูลข้างต้น ผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

ตัวชี้วัดที่ ๑๒.๒ ร้อยละ ๘๘ ของคุณภาพน้ำแหล่งน้ำทะเลอยู่ในเกณฑ์ดี

คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่ดีแต่ยังคงลดลงจากปีที่ผ่านมา โดยคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดีมากร้อยละ ๙๔ ลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดี เท่ากับร้อยละ ๙๖ และเกณฑ์เสื่อมโทรมถึงเสื่อมโทรมมากร้อยละ ๖ เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมถึงเสื่อมโทรมมาก เท่ากับร้อยละ ๔

จากข้อมูลข้างต้น ผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๑๓ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีการประยุกต์ใช้เครื่องมือ/กลไก/แนวทางในการใช้ประโยชน์
ความหลากหลายทางชีวภาพที่ยั่งยืน ในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๑๓.๑ จำนวนเครื่องมือ/ กลไก/แนวทางที่ส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในแต่ละภาคส่วน (เกษตร ป่าไม้ ประมง ท่องเที่ยว)

ภาคป่าไม้: มีเครื่องมือกลไก/แนวทาง/ที่ส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพที่ยั่งยืนในภาคป่าไม้ ดังนี้ (๑) สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีการส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนโดยการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าวัฒนธรรมในพื้นที่ป่าดงใหญ่ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดร้อยเอ็ด (๒) กรมป่าไม้ มีการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในเขตป่าสงวนแห่งชาติและส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และดำเนินโครงการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าหลายพื้นที่ (๓) การปรับปรุงโปรแกรมงานความหลากหลายทางชีวภาพในป่าไม้

ภาคประมง: มีเครื่องมือกลไก/แนวทาง/ที่ส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพที่ยั่งยืนในภาคประมง ดังนี้ กรมประมง ร่วมกับศูนย์พัฒนาประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAFDEC) กองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (WWF) และสมาคมอุตสาหกรรมทูน่าไทย (TTIA) ลงนามประกาศเจตนารมณ์ว่าด้วยความร่วมมือในการ “ปรับปรุงการทำประมงปลาโอดำ ผังอ่าวไทย ให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืน” เพื่อการใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเลที่ยั่งยืน ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ ๑๔

ภาคการท่องเที่ยว: มีเครื่องมือกลไก/แนวทาง/ที่ส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพที่ยั่งยืนในภาคการท่องเที่ยว ดังนี้ มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism) และมีการจัดทำนโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) พ.ศ. ๒๕๓๘-๒๕๓๙ และแผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ ประกอบด้วย ๑๔ แผนงาน ๓๗ โครงการ ให้เป็นแผนปฏิบัติการระดับชาติ

ภาคพลังงานและเหมืองแร่: การส่งเสริมการบริหารจัดการแร่แบบมีธรรมาภิบาล และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ภายใต้พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายบริหารแร่แห่งชาติ โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างยั่งยืน ภายใต้ดุลยภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เหมืองแร่เป็นของประชาชนอย่างแท้จริงตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี การจัดการกิจกรรม Thailand Green & Smart Mining Forum เป็นกิจกรรมต่อเนื่องภายใต้หลักการส่งเสริม ซึ่งเป็นมาตรการทางสังคมให้เอกชนทำให้ดีกว่ามาตรฐานหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

จากข้อมูลข้างต้น มีเครื่องมือ/ กลไก/แนวทางที่ส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในแต่ละภาคส่วน ซึ่งผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๑๔ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเพิ่มขึ้นในทุกระดับ

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๑๔.๑ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีเครื่องมือ/กลไกการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในระดับจังหวัด

การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในระดับจังหวัดมีการจัดตั้ง “คณะกรรมการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำระดับจังหวัด” และ “คณะทำงานระดับพื้นที่ชุ่มน้ำ” เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่เป้าหมาย โดยให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและดำเนินงาน กรณีตัวอย่างการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำระดับจังหวัด เช่น โครงการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในไทยและน้ำโขง ที่เน้นกระบวนการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โครงการฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำและฟื้นฟูระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดนครพนม โดยกลไกการอำนวยการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในระดับจังหวัดมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำสงคราม เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้น ยังไม่มีความชัดเจนของเครื่องมือ/กลไกการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในระดับจังหวัด จึงไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๑๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ลดการสูญเสียระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำลงอย่างมีนัยสำคัญเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์บริการจากระบบนิเวศ และเกื้อกูลต่อการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๑๕.๑ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีแผน/มาตรการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศอย่างน้อยร้อยละ ๕๐

ประเทศไทยมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศหรือแรมซาร์ไซต์ (Ramsar Site) รวมทั้งสิ้น ๑๔ แห่ง แบ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ในพื้นที่เขตนุรักษ์ ทั้งอุทยานแห่งชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน ๙ แห่ง และพื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่นอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ จำนวน ๕ แห่ง ซึ่งมาตรการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ได้แก่

- พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ประกอบด้วย ๑) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๒) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๓) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จังหวัดพังงา ๔) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติแหลมสนปากแม่น้ำกระบือ-ปากคลองกะเปอร์ จังหวัดระนอง และ ๕) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม-หมู่เกาะลิบง-ปากน้ำตรัง จังหวัดตรัง
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกัน อนุรักษ์ บำรุง รักษา คุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ได้อย่างสมดุลตามระบบนิเวศธรรมชาติ และคงความสมบูรณ์ รวมทั้งแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และเป็นมาตรการเสริมให้กฎหมายอื่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยพื้นที่ที่อยู่ในประกาศพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ๑) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จังหวัดพังงา ๒) พื้นที่ชุ่มน้ำเกาะระ-เกาะพระทอง จังหวัดพังงา ๓) พื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบือ จังหวัดกระบือ และ ๔) พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากข้อมูลข้างต้น มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ๗ แห่ง ที่มีมาตรการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำตามกฎหมาย แต่ยังคงขาดความชัดเจนในด้านการมีแผนการจัดการในระดับพื้นที่ จึงไม่ผ่านเกณฑ์ตามตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๑๖ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีการจำแนกชนิดและการจัดทำทะเบียนของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในระบบนิเวศต่าง ๆ

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๑๖.๑ มีการจัดทำทะเบียนของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในระบบนิเวศที่สำคัญของประเทศไทย อย่างน้อย ๑ ทะเบียน พร้อมมาตรการในการป้องกัน ควบคุม กำจัด และ/หรือใช้ประโยชน์ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในระบบนิเวศนั้น

การจัดทำทะเบียนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานและเส้นทางการแพร่ระบาด มีดังนี้ กรมป่าไม้รวบรวมข้อมูลชนิดพันธุ์ต่างถิ่น แต่ไม่มีเส้นทางการแพร่ระบาด กรมปศุสัตว์ รวบรวมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์ โดยแบ่งเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว และชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีแนวโน้มรุกราน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จัดทำฐานข้อมูลชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ และการสำรวจชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกรานในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ กุยบุรี ส่วนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับกรมวิชาการเกษตร ได้จัดทำคู่มือทะเบียนชนิดพันธุ์พืชต่างถิ่น พร้อมการแพร่ระบาด นอกจากนี้ ตามมติการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เห็นชอบให้ปรับปรุงเพิ่มเติมทะเบียนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ควรป้องกัน ควบคุม และกำจัดของประเทศไทย จำนวน ๔ ทะเบียน พร้อมมาตรการป้องกันเฉพาะในแต่ละทะเบียน

จากข้อมูลข้างต้น มีการจัดทำทะเบียนของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในระบบนิเวศที่สำคัญ แต่ยังไม่มีความมาตรการในการป้องกัน ควบคุม กำจัด และ/หรือใช้ประโยชน์ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในระบบนิเวศนั้น จึงไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๑๗ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีมาตรการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูงและเส้นทางการแพร่ระบาดที่สำคัญ

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๑๗.๑ มีมาตรการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในระบบนิเวศที่สำคัญของประเทศไทย อย่างน้อย ๕ ชนิด

การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่มีลำดับความสำคัญสูง มีดังนี้

- ๑) มาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่น (พืช สัตว์ จุลินทรีย์) โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ปรับปรุงมาตรการและแนวทางปฏิบัติใหม่ โดยเพิ่มเติมแนวทางปฏิบัติสำหรับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่ถูกระบุว่าเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สามารถส่งเสริมในเชิงเศรษฐกิจได้ รวมถึงการปรับปรุงทะเบียนชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ควรป้องกัน ควบคุม กำจัดของประเทศไทย รายการที่ ๑-๔ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

พร้อมทั้งเพิ่มเติมแนวทางการควบคุมหรือกำจัดชนิดพันธุ์ที่มีลำดับความสำคัญสูง ทั้งนี้ เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

- ๒) ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องกำหนดชนิดสัตว์น้ำที่ห้ามนำเข้า ส่งออก นำผ่าน หรือ เพาะเลี้ยง พ.ศ. ๒๕๖๑ (หมอปลาสติคางดำ ปลาหมอมาลัย และปลาหมอตเตอร์) โดยกรมประมง พร้อมมีการเฝ้าระวังติดตามการแพร่กระจายของสัตว์น้ำต่างถิ่นและประเมินการคุกคามในแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ระยอง และชุมพร การวิจัยเรื่องการประเมินความ ชุกชุม ชีววิทยาบางประการเส้นทางแพร่ระบาดและการเลือกจับของเครื่องมือประมงเพื่อนำไปสู่การควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของประชากรปลาหมอคางดำในบริเวณแหล่งน้ำธรรมชาติและบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร และจัดทำคู่มือการจำแนกชนิดสัตว์น้ำต่างถิ่นที่รุกรานในกลุ่มปลาหมอคางดำ หมอมาลัยหมอตเตอร์

จากข้อมูลข้างต้น มีมาตรการจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในระบบนิเวศที่สำคัญของประเทศ ๑ ชนิด จึงไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

ตัวชี้วัดที่ ๑๗.๒ มีมาตรการ และ/หรือวิธีการที่สำคัญในการจัดการเส้นทางการแพร่ระบาดของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่เข้ามาในประเทศ

มาตรการ และ/หรือวิธีการที่สำคัญในการจัดการเส้นทางการแพร่ระบาดของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่เข้ามาในประเทศ ได้แก่ ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องกำหนดชนิดสัตว์น้ำที่ห้ามนำเข้า ส่งออก นำผ่าน หรือ เพาะเลี้ยง พ.ศ. ๒๕๖๑ (หมอปลาสติคางดำ ปลาหมอมาลัย และปลาหมอตเตอร์) และประกาศการทำเรือฯ เรื่อง "ห้ามทิ้งน้ำมัน น้ำปนน้ำมัน เคมีภัณฑ์ น้ำเสีย อับเฉา หรือสิ่งเป็นพิษอันตรายรวมถึงขยะสิ่งปฏิกูล หรือขยะอันตรายในแม่น้ำ หรือทะเลในอาราบริเวณการทำเรือแห่งประเทศไทย" เพื่อป้องกันการเกิดมลพิษทางน้ำแต่สิ่งมีชีวิตหรือสิ่งแวดลอมที่เกิดจากการแพร่ระบาดของสิ่งมีชีวิตชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่เป็นอันตรายแพร่กระจายพันธุ์ และคุกคามต่อสิ่งมีชีวิตท้องถิ่น

จากข้อมูลข้างต้น มีมาตรการ และ/หรือวิธีการที่สำคัญในการจัดการเส้นทางการแพร่ระบาดของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่เข้ามาในประเทศ ๒ ชนิด จึงไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๑๘ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีกฎระเบียบตามหลักการระมัดระวังล่วงหน้าในการกำกับดูแลความปลอดภัยทางชีวภาพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากฎระเบียบข้อบังคับ และกลไก เพื่อใช้ในการกำกับ ดูแลสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่เคลื่อนย้ายข้ามพรมแดน โดยให้สอดคล้องตามพันธกรณีของพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๑๘.๑ มีแนวทางปฏิบัติที่ปรับปรุง และมีการใช้เครื่องมือ กลไก ในการกำกับดูแลเรื่อง ความปลอดภัยทางชีวภาพของเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ให้กับหน่วยงาน และทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย

แนวทางปฏิบัติที่ได้มีการปรับปรุง ได้แก่ แนวทางปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยทางชีวภาพสำหรับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๙ นอกจากนั้น ยังมีการจัดทำ และปรับปรุงแนวปฏิบัติในการกำกับดูแลเรื่องความปลอดภัยทางชีวภาพด้านอื่น ๆ ได้แก่ แนวทางปฏิบัติ เพื่อความปลอดภัยทางชีวภาพสำหรับการใช้จุลินทรีย์ดัดแปลงพันธุกรรมในสภาพควบคุมเพื่อใช้ในระดับ โรงงานต้นแบบและอุตสาหกรรม ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๙ แนวทางปฏิบัติในการประเมินความปลอดภัย ทางชีวภาพสำหรับพืชดัดแปลงพันธุกรรมแบบรวมยีนและผลิตภัณฑ์ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๘ แนวทาง ปฏิบัติการสร้างโรงเรือนทดลองสำหรับพืชดัดแปลงพันธุกรรม ฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๖ รวมถึงการผลักดันให้เกิด การบังคับใช้กฎระเบียบด้านความปลอดภัยทางชีวภาพของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งได้ผนวกไว้ในร่าง พ.ร.บ. ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.....

จากข้อมูลข้างต้น มีแนวทางปฏิบัติที่ได้มีการปรับปรุง และจัดทำขึ้นมากกว่า ๑ แนวทาง ซึ่งผ่านเกณฑ์ ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

ตัวชี้วัดที่ ๑๘.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำหลักการระมัดระวังล่วงหน้าในการกำกับดูแลความปลอดภัย ทางชีวภาพไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากฎระเบียบข้อบังคับ และกลไก เพื่อใช้ในการกำกับ ดูแลสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่เคลื่อนย้ายข้ามพรมแดน

การนำหลักการระมัดระวังล่วงหน้าในการกำกับดูแลความปลอดภัยทางชีวภาพไปประยุกต์ใช้ ได้แก่ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพ แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ได้จัดทำ “โครงการจัดทำแนวทางระมัดระวัง ล่วงหน้าด้านความปลอดภัยทางชีวภาพเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” เพื่อเป็นกรอบให้กับ หน่วยงานผู้รับผิดชอบและหน่วยงานผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงกฎระเบียบ และกลไกในการกำกับดูแลพืชดัดแปลงพันธุกรรมที่เคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนให้รองรับต่อการเข้าสู่ประชาคม อาเซียน

จากข้อมูลข้างต้น ยังมีไม่ข้อมูลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำหลักการระมัดระวังล่วงหน้าในการกำกับดูแล ความปลอดภัยทางชีวภาพไปประยุกต์ใช้ จึงไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศ และบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูนและแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว

เป้าหมายที่ ๑๙ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีกลไก และกฎระเบียบการให้อนุญาตเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในหน่วยงานหลักของประเทศ

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๑๙.๑ ร้อยละ ๘๐ ของหน่วยงานหลักของประเทศที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม มีการจัดทำหรือปรับปรุงกลไกการให้อนุญาตเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในช่วงที่ผ่านมาได้มีการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ที่ครอบคลุมทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ๒ รายการ คือ (๑) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์พันธุ์สัตว์พื้นเมือง พ.ศ. ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ประเภททรัพยากรสัตว์ และ (๒) ระเบียบของศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ เรื่องการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพที่เก็บรักษาอยู่ที่หน่วยงาน ซึ่งเมื่อรวมกับกฎหมายหรือระเบียบเดิมที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติแล้ว พบว่า ยังไม่ครอบคลุมทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง โดยยังขาดเรื่องของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ ได้มีการศึกษาเพื่อพัฒนาเครื่องมือ กลไก สำหรับการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ภายใต้โครงการมีการจัดทำร่างอนุบัญญัติภายใต้ร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. เพื่อเป็นมาตรฐานกลาง สำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การเข้าถึง การใช้ประโยชน์ และการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม เพื่อความปลอดภัยทางชีวภาพ และการมีส่วนร่วมของชุมชน

จากข้อมูลข้างต้น ยังมีไม่ข้อมูลหน่วยงานที่มีการจัดทำหรือปรับปรุงกลไกการให้อนุญาตเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๒๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีการบูรณาการกลไกบริหารจัดการการเข้าถึง แบ่งปัน
ผลประโยชน์ และติดตามตรวจสอบการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๒๐.๑ มีการบูรณาการกลไกบริหารจัดการการเข้าถึง แบ่งปันผลประโยชน์ และติดตามตรวจสอบ
การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ และติดตามตรวจสอบการใช้ประโยชน์
จากทรัพยากรพันธุกรรม เช่น พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ร.บ.เชื้อโรคและพิษจากสัตว์
พ.ศ. ๒๕๕๘ พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙ พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ระเบียบ กอช. ว่าด้วย
หลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ
พ.ศ. ๒๕๕๔ ปัจจุบัน อยู่ระหว่างปรับปรุงแก้ไข ร่าง พ.ร.บ. ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. และร่าง
อนุบัญญัติ และจัดทำ (ร่าง) กฎระเบียบ/ข้อบังคับระดับท้องถิ่น เรื่องการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์
จากทรัพยากร

นอกจากนี้ มีการดำเนินโครงการสร้างกระบวนการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพอย่างถูกต้องตาม
กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและสร้างกลไกการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ (BEDO-ABS Concept) โดย
สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาเครื่องมือ กลไก สำหรับการเข้าถึง
ทรัพยากรชีวภาพและการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรมปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดย
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนากลไกในการเข้าถึงแบ่งปัน
ผลประโยชน์และติดตามตรวจสอบการใช้วัสดุชีวภาพ โดยศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ

จากข้อมูลข้างต้น ยังมีไม่ข้อมูลการบูรณาการกลไกบริหารจัดการการที่ชัดเจน จึงไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่
ตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๒๑ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ประชาคมวิจัยและชุมชนท้องถิ่นมีการจัดทำกลไกและกฎระเบียบ
ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๒๑.๑ มีการจัดทำกลไกและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์
จากทรัพยากรพันธุกรรมในประชาคมวิจัยและชุมชนท้องถิ่น

การจัดทำกลไกและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากร
พันธุกรรมในประชาคมวิจัยและชุมชนท้องถิ่น โดยสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)
ได้พัฒนารณาคความหลากหลายทางชีวภาพระดับชุมชน (Community Bio bank) ที่เน้นการมีส่วนร่วม
ร่วมและได้รับการยินยอมจากชุมชน การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกันผ่านเครือข่ายและความร่วมมือ

ทั้งของชุมชน เครือข่ายเยาวชน องค์กรปกครองท้องถิ่น หน่วยงานวิชาการที่จะคอยเสริมความรู้และพัฒนา
ทรัพยากรเหล่านั้นให้เกิดคุณค่าและมีมูลค่าขึ้นมา โดย Community Bio bank เป็นคลังสำรองของชุมชน
เก็บทรัพยากรพันธุกรรมประจำท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านทรัพยากรพันธุกรรม
ทั้งในและต่างประเทศ ๒๕ หน่วยงาน โดยในประเทศมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เกี่ยวข้องกับ
ความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวน ๓๘ แห่ง ทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาความรู้ในชุมชนท้องถิ่นและขยายวง
ในเรื่องการจัดทำธนาคารความหลากหลายทางชีวภาพชุมชนให้กระจายทั่วประเทศได้รวดเร็วขึ้น

จากข้อมูลข้างต้น ยังมีไม่ข้อมูลในส่วนประชาคมวิจัยที่ชัดเจน จึงไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

**เป้าหมายที่ ๒๒ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีมาตรการและกลไกการนำผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่ได้จาก
ผลิตภัณฑ์ชีวภาพกลับคืนสู่แหล่งกำเนิดชีวภาพเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์
ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน**

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๒๒.๑ มีมาตรการและกลไกการนำผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่ได้จากผลิตภัณฑ์ชีวภาพกลับคืน
สู่แหล่งกำเนิดชีวภาพเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ
อย่างยั่งยืน

มาตรการและกลไกการนำผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่ได้จากผลิตภัณฑ์ชีวภาพกลับคืนสู่แหล่งกำเนิด
ชีวภาพเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ได้แก่ (ร่าง)
ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) มาตรการส่งเสริมผู้ผลิต
โดยการมอบตราส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรชีวภาพให้กับผู้ผลิตสินค้าตามหลักเกณฑ์ ๓ ประการ
ได้แก่ ๑) Local Content การใช้ทรัพยากรชีวภาพในชุมชนเป็นวัตถุดิบ ๒) Eco-Friendly Product การผลิต
ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ ๓) Future of The Origin การปันรายได้บางส่วนไปอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่ง
ทรัพยากรชีวภาพ การใช้มาตรการจ่ายค่าตอบแทนการให้บริการของระบบนิเวศ (Payment for Ecosystem
Service: PES) ซึ่งมีกรณีอาสาสมัครและผู้ประกอบการท่องเที่ยว สนับสนุนชุมชน ชมรมอนุรักษ์ป่าชายเลน และ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดูแลทรัพยากรชายฝั่ง การจัดการน้ำเสีย และดูแลความปลอดภัยของ
นักท่องเที่ยวในพื้นที่ กรณีการประปาภูมิภาคซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากบริการระบบนิเวศต้นน้ำ สนับสนุน
ชุมชนท้องถิ่นด้วยการจ่ายค่าตอบแทนในการสร้างฝายชะลอน้ำ ดูแลรักษาฝาย ทำแนวกันไฟ ลาดตระเวน
ป้องกันไฟป่า การปลูกและดูแลต้นไม้

จากข้อมูลข้างต้น มาตรการและกลไกยังขาดการนำไปปฏิบัติในวงกว้าง แต่มีแนวโน้มที่จะผ่านเกณฑ์
ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนางค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
ให้เป็นมาตรฐานสากล

เป้าหมายที่ ๒๓ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีกลไกในการบูรณาการและเชื่อมโยงฐานข้อมูล
ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ประโยชน์
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๒๓.๑ มีองค์กรกลางในการขับเคลื่อนและใช้ประโยชน์ฐานข้อมูลที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์
ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกลไกหนึ่งในการบูรณาการและ
เชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยได้จัดทำระบบคลังข้อมูลความหลากหลาย
ทางชีวภาพของประเทศ เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ (พืช สัตว์ จุลินทรีย์)
ของประเทศ ที่มีระบบสืบค้นเพื่อเข้าถึงข้อมูลได้ ณ จุดเดียว มีการนำเข้าสู่ข้อมูลตามหมวดหมู่ของการเข้าถึง
ข้อมูล ๖ หมวด ได้แก่ พืช สัตว์ จุลินทรีย์ สิ่งมีชีวิตในพระนาม ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น และผู้เชี่ยวชาญ โดยได้จัดเก็บ
และเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานต่าง ๆ รวม ๑๕ หน่วยงาน

จากข้อมูลข้างต้น มีองค์กรกลางในการขับเคลื่อนและใช้ประโยชน์ฐานข้อมูล จึงผ่านเกณฑ์ตามที่
ตัวชี้วัดกำหนด

ตัวชี้วัดที่ ๒๓.๒ เชื่อมโยงและขยายเครือข่ายกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
ครอบคลุมทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำเว็บไซต์กลไกการเผยแพร่
ข้อมูลข่าวสารความหลากหลายทางชีวภาพ (Clearing House Mechanism) ซึ่งนอกจากจะเผยแพร่ข้อมูล
ข่าวสารด้านความหลากหลายทางชีวภาพต่าง ๆ แล้ว ยังมีการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ
เช่น ระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ระบบจัดการ
ฐานความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ กรมป่าไม้ ระบบฐานข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญา
ท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) ระบบฐานข้อมูลกลางและมาตรฐาน
ข้อมูลทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ฐานข้อมูลพรรณไม้ องค์การ
สวนพฤกษศาสตร์ ฐานข้อมูลกระป๋องนานาชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และฐานข้อมูลแมลงเศรษฐกิจ
กรมส่งเสริมการเกษตร นอกจากนี้ ยังพบว่ามียังมีอีกหลายหน่วยงานที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านทรัพยากร
ความหลากหลายทางชีวภาพ แต่อย่างไรก็ตามการเชื่อมโยงข้อมูลยังอยู่ตามเว็บไซต์ของหน่วยงานเท่านั้น

จากข้อมูลข้างต้น การเชื่อมโยงและขยายเครือข่ายกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารยังไม่ครอบคลุม
จึงไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

ตัวชี้วัดที่ ๒๓.๓ มีกลไกการนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้กำหนดนโยบายและแผนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

กลไกการนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้กำหนดนโยบายและแผนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ ระบบคลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ (พืช สัตว์ จุลินทรีย์) ของประเทศ ที่มีระบบสืบค้นเพื่อเข้าถึงข้อมูลได้ ณ จุดเดียว มีการนำเข้าสู่ข้อมูลตามหมวดหมู่ของการเข้าถึงข้อมูล ๖ หมวด ได้แก่ พืช สัตว์ จุลินทรีย์ สิ่งมีชีวิตในพระนามชนิดพันธุ์ต่างถิ่น และผู้เชี่ยวชาญ โดยได้จัดเก็บและเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานต่าง ๆ รวม ๑๕ หน่วยงาน โดยระบบข้อมูลดังกล่าวอยู่ระหว่างการพัฒนาในระยะที่ ๒

จากข้อมูลข้างต้น อยู่ระหว่างการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์ จึงไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๒๔ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีฐานข้อมูลเฉพาะเรื่องในประเด็นด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีลำดับความสำคัญสูง

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๒๔.๑ มีฐานข้อมูลเฉพาะเรื่องในประเด็นด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีลำดับความสำคัญสูง

การจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนแห่งชาติเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้พื้นบ้าน เช่น ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก การรวบรวมภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ โดยเก็บรวบรวมในรูปแบบของสารานุกรม อีกทั้ง หน่วยงานแต่ละภาคส่วนมีการจัดเก็บข้อมูล ฐานข้อมูลเฉพาะเรื่องในประเด็นด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีลำดับความสำคัญสูง เช่น ฐานข้อมูลพรรณไม้ ฐานข้อมูลเกาะในประเทศไทย ฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น ทั้งในภายใต้ แผนการปฏิรูปประเทศด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ได้กำหนดตัวชี้วัดให้มีฐานข้อมูลกลางที่สามารถประมวลผลในจุดเดียว มีกลไกการเชื่อมโยงระบบข้อมูล และระบบทะเบียนข้อมูลเพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิในทรัพยากร องค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากข้อมูลข้างต้น มีแนวโน้มผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

เป้าหมายที่ ๒๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เทศบาลทุกระดับมีการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพในเมืองอย่างเป็นระบบ

ระดับความก้าวหน้า ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๒๕.๑ จำนวนเทศบาลที่มีการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพในเมือง

ผลการสำรวจข้อมูลการดำเนินงานของเทศบาลที่มีการจัดเก็บข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพในเมือง เช่น กรุงเทพมหานคร เทศบาลนครเชียงใหม่ เทศบาลนครเชียงราย เทศบาลเมืองกระบี่ เทศบาลเมืองศรีสะเกษ เทศบาลนครพิษณุโลก เทศบาลนครนครสวรรค์ และเทศบาลนครสกลนคร เป็นต้น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.-สถ.) ได้ปรับปรุง เป้าหมายของแผนแม่บท อพ.สธ.-สถ. ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙-กันยายน ๒๕๖๔) โดยให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งสมัครเข้าร่วมสนองพระราชดำริ โครงการ อพ.สธ. ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ พร้อมได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานฯ ทั้งนี้ ใน พ.ศ. ๒๕๖๒ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็น สมาชิกฐานทรัพยากรท้องถิ่น จำนวน ๑,๔๐๗ แห่ง

จากข้อมูลข้างต้น มีแนวโน้มผ่านเกณฑ์ตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

๓. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพที่อุดมสมบูรณ์ เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของ ประชาชน และเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศ ขณะเดียวกันการทำลาย ความหลากหลายทางชีวภาพจากการใช้ประโยชน์ที่เกินศักยภาพและภัยคุกคามก็เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ความ หลากหลายทางชีวภาพถูกทำลายไปมาก จึงมีการจัดทำแผนแม่บทบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ ขึ้น เพื่อให้มีทิศทางและกรอบการทำงานร่วมกันระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบัน มี แผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนแผน แม่บทบูรณาการฯ ซึ่งได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลระยะครึ่งแผน

การประเมินโดยรวมมีความก้าวหน้าที่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ในเวลาที่กำหนด อันมีผลมาจากการริเริ่มหรือปรับเปลี่ยนกลไกและมาตรการต่าง ๆ ซึ่งได้ริเริ่มขึ้นหลายประการ ส่งผลให้การประเมินตาม ตัวชี้วัดมีความก้าวหน้า ในขณะที่ผลสำเร็จจากการดำเนินงานยังไม่ชัดเจน รวมถึงการพัฒนาระบบเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารที่ยังระหว่างการริเริ่มและพัฒนาระบบข้อมูลและการติดตามผลออนไลน์ เพื่อรองรับการติดตาม ประเมินผล แต่อย่างไรก็ตาม พบว่ามีบางเป้าหมายซึ่งมีความก้าวหน้าแต่มีแนวโน้มว่าจะไม่สามารถบรรลุได้ใน เวลาดังกล่าว จึงควรให้ความสำคัญให้มากขึ้น

● การเพิ่มความพยายามในการบรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการฯ

เป้าหมายที่มีแนวโน้มว่าจะไม่สามารถบรรลุได้ในเวลาที่กำหนด จำนวน ๑๑ เป้าหมาย ได้แก่ การ ให้ทุกภาคส่วนมีความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ การ ผนวกไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาและสถาบันการศึกษาทุกระดับ การผนวกไว้ในนโยบายหรือแผนที่ เกี่ยวข้องทุกระดับ การมีกลไกทางการเงิน การเชื่อมโยงเครือข่ายพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่ที่มีความสำคัญ การ บริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ การลดการสูญเสียระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ การมีกลไกการเข้าถึงและแบ่งปัน ผลประโยชน์ การบูรณาการกลไกการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ การเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ ของชุมชนท้องถิ่นและประชาคมวิสัย และการนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ (ดังภาพ)

เป้าหมายเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อการเป็นฐานขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ การบูรณาการนโยบาย และกลไกทางการเงิน นอกจากนี้ ยังมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องคุ้มครองพันธุกรรม และพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่ชุ่มน้ำ อันเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ จึงควรให้ความสำคัญมากขึ้น โดยเร่งดำเนินการและมีมาตรการเพิ่มเติม ดังนี้

- ๑) การทบทวนการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนแต่ละเป้าหมายที่จะไม่สามารถบรรลุได้ภายในเวลาที่กำหนด โดยทบทวนแผนงาน/โครงการในแผนปฏิบัติการฯ เพื่อวิเคราะห์สัดส่วนของแผนงาน/โครงการที่ได้ดำเนินงาน ความเชื่อมโยงกับประสิทธิภาพและผลการดำเนินงาน รวมถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นซึ่งจะทำให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายเหล่านั้นได้ ทั้งนี้ ควรพิจารณาจัดตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนการทำงานเฉพาะเป้าหมายและกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน
- ๒) การสร้างเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกระทรวง ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความคาบเกี่ยวกับภารกิจของหน่วยงานต่างๆ จำนวนมาก ไม่เพียงแต่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังจำเป็นต้องร่วมกับกระทรวงอื่นๆ ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อบูรณาการแผนและงบประมาณ รวมถึงการทำงานร่วมกันให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการขับเคลื่อนเป้าหมายด้านความรู้ความเข้าใจและความตระหนักและการผนวกไว้ในนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องทุกระดับ
- ๓) เพิ่มการประชาสัมพันธ์และสื่อสารอย่างมุ่งเป้าหมาย แก่กลุ่มคนรุ่นใหม่ ผู้บริหารท้องถิ่น นักการเมือง ครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษา เกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ ประโยชน์ที่ใกล้ตัว การลดภัยคุกคาม ตลอดจนความเชื่อมโยงกับความมั่นคงทางอาหารและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยใช้รูปแบบและช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
- ๔) ยกกระดับการดำเนินงานในระดับพื้นที่ให้เป็นรูปธรรม โดยส่งเสริมให้เกิดกลไกขับเคลื่อนการทำงานในการจัดการพื้นที่ที่มีความสำคัญ ทั้งพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่ชุ่มน้ำ ให้เกิดความยั่งยืน

ในรูปแบบต่างๆ มีการเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาจังหวัด พร้อมมุ่งพัฒนาให้เกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นตัวอย่างที่ดีและเป็นแนวทางการดำเนินงานของกรณีอื่นๆ และเอื้อต่อการขยายผลไปสู่การปฏิบัติจริงของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

- ๕) **เพิ่มประสิทธิภาพในการรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัด** เพื่อให้สามารถรวบรวมข้อมูลได้อย่างครบถ้วนมากขึ้น พร้อมทั้งจัดระบบการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ให้ง่ายต่อการประมวลผลตัวชี้วัดและเป้าหมาย โดยต้องมีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการเชื่อมต่อข้อมูลและเร่งรัดการพัฒนาระบบคลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพให้สมบูรณ์เพื่อเชื่อมโยงฐานข้อมูลต่าง ๆ ให้สามารถนำมาแบ่งปันและใช้ประโยชน์ร่วมในการพัฒนาต่อยอดและกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง

● การคำนึงถึงประเด็นสำคัญในการจัดทำแผนระยะต่อไป

การจัดทำแผนด้านการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศในระยะต่อไป ควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ซึ่งให้ความสำคัญในการรักษาสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติอันเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ ลดภัยคุกคามด้านมลพิษจากขยะและของเสีย และให้ความสำคัญต่อการสร้างมูลค่าจากฐานทรัพยากรธรรมชาติและภาคการเกษตร นอกจากนี้ ควรเชื่อมโยงกับการขับเคลื่อนความหลากหลายทางชีวภาพหลัง ค.ศ. ๒๐๒๐ ของประชาคมโลก การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ข้อเสนอแนะจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

- ๑) **จัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ** โดยให้ความสำคัญกับการลดภัยคุกคามจากการพัฒนาพื้นที่ ทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ด้วยการกำหนดให้มีกลไกและเครื่องมือการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในระดับพื้นที่ จัดทำฐานข้อมูลและคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดเล็ก จุงใจหรือชดเชยให้มีการดูแลรักษาระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำของเอกชน เพื่อประโยชน์ต่อส่วนร่วม
- ๒) **ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศเกษตร** ให้ความรู้การทำเกษตรยั่งยืนแก่เกษตรกรและเยาวชนรุ่นใหม่ ปรับรูปแบบการทำเกษตรเป็นระบบเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เกษตรดั้งเดิม หรือระบบเกษตรผสมผสาน มีการบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการ และพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยควบคู่กันไป
- ๓) **ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศเมือง** ทำการสำรวจข้อมูลและดูแลความหลากหลายทางชีวภาพในเมือง ด้วยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ ให้ความสำคัญต่อการสำรวจพื้นที่สีเขียว พื้นที่การเกษตร พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ และคูคลองในเมืองต่าง ๆ จัดทำแผนที่ และฐานข้อมูล เชื่อมโยงการเรียนรู้กับโรงเรียน และสร้างความร่วมมือกับผู้ที่ได้รับประโยชน์ทางตรงเข้ามามีส่วนร่วมจัดการพื้นที่

- ๔) **ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน** ในด้านการจัดการ ควบคุม และประเมินความเสี่ยงล่วงหน้า สำหรับการควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของภาคีฯ รวมถึงการรับรองแนวทางโดยความสมัครใจว่าด้วยการวางระบบและมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงจากการนำเข้าชนิดพันธุ์ต่างถิ่น โดยไม่ตั้งใจที่เกี่ยวข้องกับการค้า
- ๕) **เทคโนโลยีพันธุกรรมสมัยใหม่** ไม่ว่าจะ ชีววิทยาสังเคราะห์ (Synthetic Biology) การจัดทำข้อมูลดิจิทัลของลำดับพันธุกรรม (Digital Sequence Information) ควรมีคณะทำงานร่วมระหว่างหน่วยงานที่มีภารกิจความรับผิดชอบหลัก หรือตั้งเป็นคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ (กอช.) เพื่อติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และนำไปสู่การกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานของประเทศ
- ๖) **การพัฒนามูลค่าจากฐานทรัพยากรธรรมชาติและภาคการเกษตร** โดยให้ความสำคัญต่อการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเพิ่มคุณค่าหรือการประยุกต์ใช้งาน เพิ่มการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการเกษตร จากพืช จากสัตว์ จากจุลินทรีย์ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เอามาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรแบบดั้งเดิมมีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น รวมถึงถึงการกำหนดรูปแบบความร่วมมือหรือข้อตกลงเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และการแบ่งปันประโยชน์อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม
- ๗) **การพัฒนาบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ** เพื่อให้มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ และมีจำนวนเพียงพอต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกรอบการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง กำหนดสาขาความเชี่ยวชาญที่ขาดแคลนและความจำเป็นต่อการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคเพื่อให้บุคลากรได้มีโอกาสในการดำเนินการวิจัย
- ๘) **กลไกการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ** โดยกำหนดให้ชัดเจนว่าในระดับนโยบาย หรือหน่วยงานส่วนกลางควรจะดำเนินการหรือไม่ดำเนินการโครงการใด และส่วนระดับพื้นที่ควรมุ่งเน้นในเรื่องใดแผนงานหรือโครงการอะไร โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องในพื้นที่เป็นเจ้าภาพหลัก

● **การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ**

การบริหารจัดการความหลากหลายของประเทศ ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม การบูรณาการ และการใช้องค์ความรู้สำหรับการวางแผนต่างๆ มาโดยตลอด พร้อมได้เชื่อมโยงกับการขับเคลื่อนในระดับนานาชาติ แม้ว่าพบมีความก้าวหน้าในหลายประการ แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งควรเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ดังนี้

- พัฒนางานวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งงานวิจัยพื้นฐานและงานวิจัยประยุกต์อย่างสมดุลและสอดคล้องกับสถานการณ์ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ รวมถึงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหาร
- พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการติดตามและประเมินผลให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการติดตามผลและสื่อสารเป็นระยะ ๆ ยอมรับข้อคิดเห็นเพื่อการพัฒนาและปรับปรุง หากการริเริ่มต่าง ๆ มีข้อบกพร่องที่ควรทำการแก้ไข รวมถึงระบบข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ทั้งในด้านข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลเพื่อการประยุกต์ใช้
- ผลักดันให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนด้านความหลากหลายทางชีวภาพและบรรจุไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด
- ส่งเสริมบทบาทชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ ปันฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายอย่างยั่งยืน รวมถึงการสำรวจและสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยให้ความสำคัญกับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาความหลากหลายทางชีวภาพให้มากขึ้น
- ส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจเอกชน โดยเฉพาะการเชื่อมโยงกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ในเรื่องหุ้นส่วนความร่วมมือ ด้วยการสนับสนุนภาคธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพให้มากขึ้น ผลักดันให้เกิดความร่วมมือในการจัดการในระยะยาวแทนการจัดกิจกรรมเป็นครั้งคราว
- ผลักดันให้มีการบังคับใช้กฎหมายและขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะที่มีการประกาศใช้ใน ช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา อาทิ กฎหมายที่เกี่ยวกับป่าไม้ การประมง การจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสีย รวมถึงแนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยทางชีวภาพ และการยกเลิกกฎหมายหวงห้าม ส่งเสริมการปลูกและสร้างรายได้จากไม้มีค่า ซึ่งช่วยควบคุมและส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม
- พัฒนากลไกทางการเงินที่เหมาะสมในระดับพื้นที่ เพื่อระดมงบประมาณจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยการพัฒนาระดับและขยายผลกลไกทางการเงินที่ได้มีการทดลองนำร่องให้เกิดผลสำเร็จ และค้นหาข้อจำกัดในการนำไปปรับใช้กับพื้นที่ต่าง ๆ
- กำหนดให้มีงบประมาณเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่วิกฤต และพื้นที่ที่มีความสำคัญทางความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งด้านการสนับสนุนงบประมาณการวิจัยอย่างเฉพาะเจาะจงเพื่อเพิ่มศักยภาพในการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพในประเด็นการวิจัยพื้นฐานที่สำคัญ รวมถึงการปรับปรุงกลไกด้านงบประมาณให้เกิดการจ่ายงบประมาณแบบบูรณาการในพื้นที่ที่มีความสำคัญ

การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในอนาคต ยังต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเชื่อมโยงกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากส่งผลกระทบต่อกันอย่างชัดเจน ซึ่งควรทำการศึกษาวิจัยและติดตามความเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะพื้นที่วิกฤตหรือพื้นที่ที่มีความสำคัญ อ่อนไหว ซึ่งหากเสียหายจะส่งผลกระทบในวงกว้างหรือยากที่จะฟื้นฟู นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญต่อการเทคโนโลยีในเฝ้าระวังหรือส่งเสริมเครือข่ายเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่

.....